

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Чернігівський національний технологічний університет
Черкаський державний технологічний університет
Вінницький соціально-економічний інститут університету
«Україна»
Департамент фінансів Вінницької обласної державної адміністрації
Державна фінансова інспекція у Вінницькій області

**«ОБЛІК, КОНТРОЛЬ І АНАЛІЗ В
УПРАВЛІННІ
ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
VI всеукраїнської науково-практичної
Інтернет - конференції
28 березня 2018 року
(частина I)

до 50-річчя ВТЕІ КНТЕУ

Вінниця 2018

УДК 657:334.72

ББК 65.052.2:65.290

Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю: зб. наук. пр. VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет–конференції (м.Вінниця, 28 березня 2018р.): у двох частинах. Частина перша. – Вінниця: Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2018. – 82 с.

У збірнику VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет – конференції розглядаються наукові праці, присвячені дослідженню сучасного стану фінансово-аналітичного забезпечення розвитку діяльності підприємств в сучасних умовах господарювання, актуальним проблемам та перспективам розвитку вітчизняної системи обліку, інноваційні методики аналізу господарської діяльності, сучасним інформаційним технологіям в обліку, контролі та аналізі; висвітлюються питання соціально-економічного розвитку підприємництва. Розраховано на науковців, спеціалістів, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

Редакційна колегія:

Замкова Н.Л., д.філос.н., доц. (*відп. ред.*),

Мартінова Л.Б., к.філол.н., доц. (*заст.відпов.ред.*),

Даценко Г.В., к.е.н., доц. (*заст. відпов. ред.*),

Гладій І.О., к.е.н., доц. (*відпов. секретар*)

Бондаренко В.М., д.е.н., проф.,

Денисюк О.М., д.е.н., проф.,

Овсюк Н.В., д.е.н., проф.,

Дзюба О.М. к.е.н., доц.,

Кудирко О.М., к.е.н., доц.,

Майстер Л.А., к.е.н., ст.викл.

Випускається за ухвалою вченої ради Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

Наукові матеріали друкуються в авторській редакції.

**ФІНАНСОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ
ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ**

Афанасьєва М.А. – аспірант

НТУ «Харківський політехнічний інститут»,

**УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЯК КРОК
НА ШЛЯХУ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....**

8

Настенко М.М. - к.е.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

**ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТУВАННЯ ЯК
ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ
ПІДПРИЄМСТВА.....**

12

Покинйчерета В.В. – к.е.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,

**ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМСТВОМ.....**

15

Чолій Л.О. – аспірант

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

**НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО
КОНТРОЛІНГУ У ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ.....**

18

МІЖНАРОДНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Бондар Т.Л. – к.е.н., старший викладач

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,

ЯКІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ:

ПОНЯТТЯ І ЗМІСТ..... 22

Гладій І.О. – к.е.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ

ВИТРАТАМИ НА ПОЛІПШЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ..... 24

Дзюба О.М. – к.е.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,

ПОДАТКОВЕ ПЛАНУВАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ

УПРАВЛІННЯ 28

Копчикова І.В. – асистент,

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ВНУТРІШНЬОГО

КОНТРОЛЮ ПО ЗАПОБІГАННЮ ТА СКОРОЧЕННЮ ТОВАРНИХ

ВТРАТ В ТОРГОВЕЛЬНИХ МЕРЕЖАХ..... 30

Майстер Л.А. – к.е.н., старший викладач

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ВИЗНАННЯ ТА ОЦІНКА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В СИСТЕМІ

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА..... 33

Овсюк Н.В. – д.е.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОПРИЛЮДНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ

ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ..... 37

Откаленко О.М. – к.е.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,

ОСОБЛИВОСТІ ПОДАЧІ ФІНАНСОВОЇ ТА БЮДЖЕТНОЇ

ЗВІТНОСТІ УСТАНОВАМИ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ..... 40

Юсіф Н. О. – студент

ДВНЗ Київський національний економічний університет ім. Вадима

Гетьмана

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З

ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК..... 42

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ
ДІЯЛЬНІСТЮ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ**

Даценко Г.В. – к.е.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ, ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ.....	46
Закладній О.А. – фахівець відділу науки, міжнародної діяльності та інклюзивної освіти Вінницький інститут Університету «Україна», ВНУТРІШНІЙ АУДИТ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	49
Ковальчук С. П. – к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ, ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА.....	52
Коцеруба Н. В., к.е.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ОЦІНКА РИЗИКІВ ЙМОВІРНОГО БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА.....	55
Крупельницька І.Г. – к.е.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ЗАВДАННЯ СЛУЖБИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ.....	58
Кудирко О.М. – к.е.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ, ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ, ЙОГО ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ ТА ОБ'ЄКТИ.....	61

**ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Жукова О.А. – старший викладач, Скібіцька Л.М. – здобувач вищої освіти Вінницького інституту Університету «Україна» ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ БАНКУ.....	65
Лобачева І.Ф. – к.пед.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ....	68
Патраманська Л.Ю. – асистент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ОСНОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ.....	71
Сегеда С.А. – к.е.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СТАТИСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА АГРАРНО- ПРОДОВОЛЬЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ	74

**ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ОБЛІКОВО-
АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ**

Гулівата І.О. - к.пед.н., доцент

Грох О.П. - студент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ,

**ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС РОЗВ'ЯЗУВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ
ЗАДАЧ**

.....

78

Омельченко О.В. – старший викладач

Вінницький соціально-економічний інститут Університету «Україна»

**ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ
СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

79

ФІНАНСОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Афанасьєва М.А.- аспірантка,
НТУ «Харківський політехнічний інститут»
м. Харків

УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ЯК КРОК НА ШЛЯХУ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У 2017 році Україна завершила процес адаптації Цілей сталого розвитку до 2030 року (ЦСР), схвалених у 2015 році 193-ма державами-членами Організації Об'єднаних Націй на саміті в Нью-Йорку. До кожної з 17-ти запропонованих ООН цілей Україною сформоване конкретні завдання, показники для їх моніторингу та їх прогностичні значення до 2030 року. Для усіх показників визначено організацію, відповідальну за методологію та здійснення розрахунків, і для більшості показників - джерела даних (найменування відповідних спостережень та первинних звітів), терміни їх збору та поширення, а також посилення на сформовану інформацію у відкритому доступі [1].

Найбільш збігається із завданнями економіки ЦСР №8 «Гідна праця та економічне зростання». У рамках цієї цілі визначено шість першочергових завдань, а саме:

1. Забезпечити стійке зростання ВВП на основі модернізації виробництва, розвитку інновацій, підвищення експортного потенціалу, виводу на зовнішні ринки продукції з високою часткою доданої вартості;
2. Підвищувати ефективність виробництва на засадах сталого розвитку та розвитку високотехнологічних конкурентних виробництв;
3. Підвищити рівень зайнятості населення;
4. Скоротити частку молоді, яка не працює, не навчається і не набуває професійних навичок;
5. Сприяти забезпеченню надійних та безпечних умов праці для всіх працюючих, зокрема шляхом застосування інноваційних технологій у сфері охорони праці та промислової безпеки;
6. Створити інституційні та фінансові можливості для самореалізації потенціалу економічно активної частини населення та розвитку креативної економіки.

Виконання цих завдань планується контролювати за допомогою 16 індикаторів, серед них є матеріалоємність або відношення обсягу проміжних витрат з таблиць «витрати - випуск» видів діяльності, які виробляють матеріальну продукцію, до загального обсягу ВВП (індикатор 8.2.3 - метадані ще не визначено). Нагадаємо, що проміжні витрати – це витрати на матеріали та послуги сторонніх організацій, необхідні для окремого виду діяльності. До речі, про актуальність цього показника свідчать праці член-кореспондента

НАН України А. Гриценко, який наголошує, що основним протиріччям сучасної фінансово-економічної системи є протиріччя між виробництвом реальної вартості та рухом її грошових форм, тому дослідження вартості може бути базою для ефективного менеджменту підприємств [2]. Додамо, що згідно регламенту ЄС діяльність за КВЕД 21, 26, 30.3 вважається високотехнологічною, а за КВЕД 27, 28, 29, 30 (крім 30.1 та 30.3) – середньо технологічною [3, с. 19], тому працюючи над підвищенням ефективності виробництва слід значну увагу приділяти машинобудуванню.

Здійснюючи пошук джерел даних для індикатора 8.2.3, пропонуємо взяти за основу звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) (форма №2), якій входить до складу фінансової звітності підприємств. Підкреслимо, що у професійних колах фінансова звітність вважається найбільш надійним джерелом інформації, тому що вона базується на балансових рівняннях та системі бухгалтерського обліку. Нефінансова звітність підприємств дуже корисна, коли вона пов'язана з показниками фінансової звітності та додатково розкриває натуральні показники, методологію розрахунків та поширює позитивні практики менеджменту і здійснення діяльності. На жаль, у вітчизняних умовах скоріше відтворюються негативні процеси, які замовчуються нефінансовою звітністю.

У звіті за формою №2 є розділ «Елементи операційних витрат», що є важливим джерелом деталізованої інформації для аналізу. Проте методологія розрахунків відповідних елементів не достатньо обміркована, а нормативна база включає деякі протиріччя, що обмежує можливості контролю ситуації на базі цього аналізу. Пояснимо про це йдеться. За вітчизняною традицією витрати за елементами розраховуються *на весь випуск продукції*, якій у більшій частині реалізується в поточному періоді, а якась його частка потрапляє на склад, *та на всю операційну діяльність*, яка охоплює основну та іншу операційну діяльність. Дотримання одного з основних принципів підготовки фінансової звітності – відповідності доходів та витрат - відображено у таблиці.

Основна операційна діяльність		Інша операційна діяльність	
Доходи (70)	Витрати (90, 91, 92, 93)	Інші операційні доходи (71)	Інші операційні витрати (94)
Доходи від реалізації готової продукції, товарів, робіт (послуг)	<ul style="list-style-type: none"> • Собівартість реалізації; • Загальновиробничі витрати; • Адміністративні витрати; • Витрати на збут 	Доход від опер. оренди активів; від реалізації оборотних активів; від опер. курсової різниці; отримані штрафи та ін.	Витрати на надання активів в оренду; на НДР; собівартість реалізованих вироб. запасів; від опер. курсової різниці; безнадійні борги; штрафи до сплати та ін.

Як бачимо, інші операційні витрати, що систематизуються на 94-му рахунку бухгалтерського обліку, не мають відношення до основної операційної діяльності. До речі, вони іноді можуть бути розділено на елементи, наприклад, витрати на надання будівлі в оренду включають матеріальні витрати на енергоносії, витрати на оплату праці обслуговуючого персоналу, амортизацію опалювального обладнання, інші – тобто ті, які не увійшли до складу витрат на матеріали, персонал та амортизацію. Можна навести такі приклади інших елементів операційних витрат разом з призначеними для їх обліку бухгалтерськими рахунками:

91 – повірка точного обладнання метрологічною службою,

92 – послуги юридичної консалтингової фірми,

93 – послуги рекламної фірми, транспортні послуги компанії-перевізника,

94 – послуги пожежної охорони будівлі, що надається в оренду, послуги естрадного колективу для проведення святкового заходу для співробітників.

Підкреслюємо, що все це є *послугами сторонніх організацій*. Проте на 94-му рахунку додатково відображають ще ряд витрат іншої операційної діяльності, котрі *не мають відношення до сторонніх організацій*, але є іншими за економічним змістом: собівартість реалізованої валюти, витрати від операційної курсової різниці, забезпечення пільгових пенсій та ін. (см. таблицю). Ці витрати можна вважати ситуаційними, не маючими постійного характеру, отже вони не є стійкою ознакою окремого виду діяльності, а будучи відірваними від розшифровок практично не несуть інформації. До речі розшифровки інших операційних витрат та інших операційних доходів слід надавати у примітках до фінансової звітності.

Щодо нормативної бази розрахунку витрат за елементами слід сказати, що вона дозволяє різночитання, отже заважає однозначному тлумаченню сформованої інформації та порівнянності її для різних підприємств, що передбачено НП(С)БО №1. Так, у п. 3.37 Методичних рекомендаціях щодо заповнення форм фінансової звітності (наказ Мінфіну від 28.03.13 № 433) наголошено, що у цьому розділі форми №2 не наводиться собівартість реалізованих товарів, запасів. А у діючому до 2013 року П(С)БО 3, п. 38 в перелік того, що не враховується в цьому розділі, додатково входила собівартість реалізованої валюти. П(С)БО 3 був обов'язковий для всіх підприємств, а Методрекомендації носять рекомендаційний характер. Виходить, що тепер підприємства при складанні звітності можуть діяти по-старому (тобто знімати собівартість валюти з інших операційних витрат в цьому розділі) або по-новому: включати ці витрати до відповідного рядка. Все це погіршує якість інформації та умови роботи складачів звітності.

Відповіддю на ці виклики може бути наша **пропозиція** відображати у складі розділу «Елементи операційних витрат» форми №2 виключно витрати основної операційної діяльності, яка є основним предметом аналізу. Це також дозволить здійснювати ув'язку підсумку операційних витрат за елементами (рядок 2550 (ОВ)) зі структурою витрат, наведеною у розділі 1

форми №2, та зі зміною запасів у Балансі, а також ув'язати витрати та доходи. Тоді

Операційні витрати (ОВ) = собівартість реалізації + адміністративні витрати + витрати на збут +/- зміна запасів незавершеного виробництва та готової продукції (1)

Пропонуємо внести це рівняння до Методичних рекомендацій з перевірки порівнянності показників фінансової звітності (наказ Міністерства від 11.04.2013 № 476). Ці зміни у розділі «Елементи операційних витрат» дозволять розраховувати проміжні витрати окремих підприємств (сума рядків 2500 та 2520), що є індикатором 8.2.3 сталого розвитку (додатковий спосіб до таблиць «витрати - випуск»). Також це дозволить спираючись на фінансову звітність більш точно та простіше розраховувати додану вартість окремих підприємств, підвищення якої є головним завданням української економіки в цілому та є окремим індикатором 8.6.2 ЦСР для малих та середніх підприємств [3].

З метою порівняльної оцінки нашої пропозиції ми звернулися до річної фінансової звітності провідного світового виробника металообробних верстатів з ЧПУ та іншої машинобудівної продукції - DMG MORI AKTIENGESELLSCHAFT, яке утворилося внаслідок злиття таких відомих компаній як DECKEL, MAHO, GILDEMEISTER, MORI та об'єднує 14 заводів. Було виявлено, що у звіті про фінансові результати (Income statement, B.03) затрати по елементам наводяться на реалізовану продукцію звітного періоду (а не на весь випуск, як в Україні), та виключно на основну операційну діяльність. Результат іншої операційної діяльності відображається згорнуто: тобто або прибуток, або збиток, як кажуть на нетто-основі, при цьому у примітках надаються детальні розшифровки [4, с. 45, 79]. Слід визнати, що такий підхід додає звітності наочності та робить зайвими деякі трудомісткі аналітичні розрахунки. На базі цього можна дійти висновку, що порушене питання є актуальним, а наше тлумачення перебуває у сучасному тренді.

Тобто наша пропозиція сприяє значному підвищенню якості розглянутої інформації. Важливо, що її імплементація є дуже автономною та не зачіпає ніяких інших розділів або форм звітності. Користуючись нагодою, звертаємо увагу аудиторів до розділу 3 звіту про фінансові результати. Підкреслимо, що публічна фінансова звітність часто є основним джерелом для аналізу силами професійної та наукової спільноти, що важливо для реалізації потенціалу цієї частини суспільства та також є передумовою наближення сталого розвитку.

Список використаної літератури:

1. Власенко Н. Показники для моніторингу стану досягнення Цілей сталого розвитку: методологія збору та розрахунку даних : аналітичний звіт в

рамках проекту ПРООН/ГЕФ «Інтеграція положень Конвенцій Ріо у національну політику України» / Н. Власенко. – К, 2017. – 232 с.

2. Гриценко А. А. Глобальна криза як форма сучасної фінансово-економічної динаміки / А. А. Гриценко // Економіка України. - 2010. – № 4. - с. 37-46.

3. Методика розрахунку показника структурної статистики «Додана вартість за витратами виробництва», затверджена наказом Держстату від 19.01.2016 № 10.

4. DMG MORI Annual report 2017. [Електронний ресурс]. - Режим доступу:
<https://ag.dmgmori.com/blob/503358/e323206f9c6945e9e01b13976391030c/dmgmori17e-data.pdf>

Настенко М.М. - к.е.н., доцент
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Вінниця

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТУВАННЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

На шляху до забезпечення ефективних економічних процесів вітчизняних господарюючих суб'єктів виникає ряд основоположних завдань, одним з яких є активізація інвестування на шляху до успішного управління діяльністю.

Вивчення структури інвестиційних потоків в Україні, а саме їх джерел походження, можемо підвести підсумок, що з поміж усіх можливих варіантів акцент робиться на абсолютне самофінансування. Решта можливих шляхів та методів або ж повністю нівелюються керівниками підприємств, або ж не досить набули свого розвитку в Україні в цілому. Дана тенденція є негативним фактором на шляху до економічного розвитку нашої країни так, як виключне споживання власних коштів значно обмежує потенційні можливості господарюючих суб'єктів.

Обліково-аналітичне забезпечення інвестиційної діяльності має фундаментальне значення в поставлених завданнях, оскільки функціонально забезпечують формування якісного інформаційного середовища про динаміку та обсяги, специфіку руху інвестицій, джерела їх походження, чинники їх ефективності, реальні та потенційні інвестиційні ризики та загрози і т. ін.

Даному питанню присвячено чимало наукових публікацій таких провідних науковців економістів як Ф.Ф. Бутинець, В.М. Жук, З.В. Задорожний, О.В. Мороз, Н.П. Карачина, І.В. Нестеренко та ін.

Попри це залишається ряд невирішених проблем в частині організації та методики обліку інвестиційної діяльності, дискусійних моментів в частині виділення класифікаційних ознак інвестицій та самого

економічного трактування основних дефініцій в рамках окресленої проблематики.

Вище зазначені проблеми визначили необхідність даного наукового дослідження.

Загальною метою організації обліку інвестицій є забезпечення об'єктивної оцінки, своєчасного реєстрування та повного відображення в облікових реєстрах операцій, пов'язаних із фінансовими інвестиціями, можливістю узагальнення інформації про такі операції у звітності з метою забезпечення інформаційних потреб зацікавлених осіб, а також з порядком їх внутрішнього аудиту та аналізу [3, с.13].

У випадку обліку інвестицій все зазначене складає безперечний інтерес для потенційних і реальних інвесторів, а отже, і для самого підприємства, що є реципієнтом інвестиційної діяльності. У такий спосіб при веденні бухгалтерського обліку його функціональна спрямованість змінюється з інструменту ретроспективного відображення інвестиційних процесів до функції інформаційного забезпечення обґрунтованих інвестиційних рішень як необхідний елемент прийняття конкретних управлінських рішень. [3, с. 13].

Якщо говорити про такі важливі процеси, які торкаються інвестування, то важливо говорити не просто про якість забезпечуючої їх облікової інформації, а про можливість проведення порівняльного аналізу облікових показників. Це стосується, насамперед, порівнянності облікової інформації на міжнародному рівні. Колишній міністр фінансів Канади Турнер писав, що порівнянність міжнародної фінансової інформації ліквідувала б значні сумніви щодо надійності фінансових звітів різних країн, дозволила б позбутися одної з найбільш серйозних перешкод на шляху міжнародних інвестицій [1, с.58].

Іноземні фахівці не безпідставно стверджують, що іноземний капітал зможе надходити в Україну виключно за умови зворотнього отримання достовірної та якісно сформованої інформації про інвестиційні операції, зрозумілою для всіх сторін даного процесу.

Узагальнюючи основні підходи до організації обліку можемо виділити наступні етапи:

1. оцінка інвестиційних ризиків, вибір методу інвестування, виходячи з класифікаційних ознак;
2. Проведення оціночних робіт по інвестуванню на дату здійснення інвестицій та формування балансу;
3. Документальний супровід операцій з інвестування;
4. Облікове відображення операцій з інвестування на рахунках обліку та облікових реєстрах;
5. Забезпечення процедури зведення показників у звітних формах;
6. Забезпечення якісного рівня проведення інвентаризації ресурсної бази підприємства;
7. Забезпечення внутрішнього контролю правильності, доречності та ефективності інвестиційних операцій.

Враховуючи зазначені етапи, вважаємо за потрібне забезпечувати організацію обліку інвестиційної діяльності виходячи з часового проміжку інвестиційних операцій: від планування до економічних одержання результатів такої діяльності.

На кожному з окремих часових етапів будуть виділятися свої об'єкти обліку та, відповідно, організаційні особливості.

Наприклад, до початкового етапу можемо віднести планування інвестиційних проектів, до другого – сам процес інвестування. Останнім етапом вважаємо за доцільне виділити облікове відображення економічного ефекту від інвестицій.

Відповідно в першій фазі об'єктами бухгалтерського обліку діяльності підприємства зі здійснення капітальних інвестицій здійснюється облік майна підприємства та джерел його утворення відповідно до основних класифікаційних ознак інвестиційних ресурсів. У другій фазі об'єктами обліку виступають: нове та додаткове будівництво, монтаж об'єктів основних засобів, придбання основних засобів, реконструкція, модернізація, капітальний ремонт основних засобів, придбання та виготовлення інших необоротних активів, придбання та створення нематеріальних активів. В кінцевій фазі об'єктами обліку виступають результати інвестиційної діяльності: або зростання необоротних активів на підприємстві, або прибуток чи збиток, отриманий внаслідок продажу об'єктів капітальних інвестицій [2, с. 262].

На сьогодні в Україні формується система обліково-нормативного та правового забезпечення інвестиційною діяльністю, яка все ще потребує значного удосконалення та уваги зі сторони провідних науковців та практиків. Беззаперечним вважаємо той факт, що вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення грає визначальну роль в системі ефективного управління діяльністю господарюючих суб'єктів. Гальмівного руху в даному питанні завдають проблеми політичної нестабільності, мінливість законотворчих підходів, існуючі корупційні механізми та бюрократичні процедурні підходи, невизначеність механізмів іноземного кредитування та відсутністю ефективною системи страхування іноземних інвестицій, відсутністю єдиних підходів до методології та методики обліку інвестицій.

Усунення даних проблем є економічно обґрунтованою необхідністю першочергового значення, оскільки дозволить вивчести інвестиційні процеси на якісно вищий рівень і забезпечить країні бажане економічне зростання.

Список використаної літератури:

1. A Statement of Basic Accounting Theory. / American Association of Accountants, 1996. p.1
2. Матрос О.М. Облік і контроль капітальних інвестицій: теорія і практика здійснення / О.М. Матрос // Збірник наукових праць ЧДТУ. – 2008. – Вип. 19. – С. 261– 264
3. Мороз О.В., Карачина Н.П. Облік реальних інвестицій та методичні основи аналізування інвестиційного процесу: проблемні питання /О. В.

Мороз, Н.П. Карачина, А. В. Вітюк, О. П. Жгун // Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід. – № 8/2017. – С. 9 –14.

4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”: затв. Наказом Міністерства фінансів України 07 лютого 2013 р., № 73 і зареєстровано Міністерством юстиції України 28 лютого 2013 р. за № 336/22868 з наступними змінами, внесеними згідно з наказами Міністерства фінансів № 627 від 27 червня 2013р. та №48 від 8 лютого 2014 р.– К., 2014.

Покинтьчерета В.В. – к.е.н., доцент,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Вінниця

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Тенденції розвитку сучасного постіндустріального суспільства обумовлюють трансформацію усталених підходів до управління багатьма економічними явищами та процесами. Закономірно перед вітчизняними менеджерами постають нові виклики, які пов’язані з адаптацією існуючих інструментів і методів управління до сучасних тенденцій розвитку світової економіки. За таких обставин зростає попит на якісне обліково-аналітичне забезпечення, яке формує основу інформаційної підтримки прийняття та реалізації управлінських рішень.

Дослідження нинішнього стану обліково-аналітичного забезпечення управління підприємствами свідчить про необхідність поглиблення та розробки організаційних і теоретико-методичних положень, орієнтованих на генерування адекватного сучасним умовам інформаційного забезпечення, здатного задовольнити зростаючі інформаційні потреби користувачів облікових даних. Тому поряд із проведенням виваженої економічної політики, орієнтованої на створення передумов для підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємств, необхідно реалізувати комплекс заходів, спрямованих на удосконалення теоретико-методичних положень обліку та аналізу як основи інформаційного забезпечення управлінського процесу.

Облікова та аналітична інформація є найважливішим елементом системи управління господарською діяльністю, яка покликана створювати умови для досягнення корпоративних цілей і завдань, що використовуються на різних рівнях управління підприємством. Основний масив інформації в системі обліково-аналітичного забезпечення управління формує бухгалтерський облік, який, як вважає М.В. Кужельний, є основою, ядром інформаційного забезпечення, у його системі формується приблизно 80% усього обсягу інформації про діяльність підприємства [3, с. 21].

Американський інститут присяжних бухгалтерів ще в 1970 р. заявив, що функція обліку – забезпечення інформацією про діяльність господарського суб’єкта з метою її використання для прийняття управлінських рішень [4, с.

12]. А. Файоль, досліджуючи роль облікової функції управління, зазначав, що облік – це орган зору підприємства, даючи йому можливість знати, які результати досягнуті та куди воно йде [8, с. 11]. М.С. Пушкар підкреслює: «облік є частиною загальної інформаційної системи, яка перетворює первинні дані, зафіксовані в документах, у продукт для управління» [6, с. 59].

Б. Нідлз зазначає, що бухгалтер у сучасних умовах повинен задовольняти інформаційні потреби як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів. Дослідник констатує, що бухгалтерський облік не є «метою в собі», а виступає системою, яка забезпечує вимірювання, обробку та передавання інформації про відповідний господарюючий суб'єкт, що дає змогу користувачам приймати обґрунтовані рішення при виборі альтернативних варіантів використання обмежених ресурсів у процесі управління діяльністю підприємства [4, с. 12-13]. На підтвердження викладеного писали В.Ф. Палій та Я.В. Соколов: «мета бухгалтерського обліку – управління господарськими процесами; його зміст – інформація про факти господарської діяльності і його робоча функція – спостереження, вимірювання, класифікація, узагальнення й передавання інформації» [5, с. 23-24]. На їх думку, мета лежить поза бухгалтерським обліком, вона дається йому.

В обліковій системі підприємств формується різноманітна інформація, яку використовують в управлінському процесі. Однак через укорінену практику бухгалтерського обліку, орієнтовану на задоволення насамперед інформаційних запитів зовнішніх користувачів, облікові дані в управлінському процесі застосовуються фрагментарно. Чинна система бухгалтерського обліку не повною мірою генерує необхідні для управління інформаційні потоки, що деструктивно позначається на оперативності й дієвості ухвалених рішень. За такої ситуації ціннісні критерії до вихідної облікової інформації та вимоги до її змісту мають визначатися управлінською ланкою господарюючого суб'єкта. «Система обліку має виконувати роль механізму, який забезпечує зворотний зв'язок із системою менеджменту», – зазначає М.С. Пушкар [7, с. 11].

Сьогодні облікова інформація для управління діяльністю суб'єктів господарювання формується в оперативному, бухгалтерському (фінансовому й управлінському) і статистичному обліку. Розосередженість інформації про фінансово-господарську діяльність в трьох видах обліку, кожен із яких ведуть в різних структурних підрозділах та відділах підприємства, створює перешкоди у своєчасному формуванні обліково-інформаційної бази, що значно ускладнює, а інколи унеможливує оперативне реагування на внутрішні та зовнішні зміни в господарському середовищі.

Підприємства неспроможні ефективно функціонувати та конкурувати без раціонального управління наявним ресурсним забезпеченням. У процесі реалізації управлінських функцій для керівників є неприпустимим покладання винятково на свої інтуїтивні навички. Повна, адекватна та достовірна інформація про наявність, склад, структуру та джерела утворення майна підприємства – це ті дані, на основі яких мають обґрунтовуватися

стратегії та прийматися тактичні рішення. Роль такого генератора інформації для потреб управління, крім бухгалтерського обліку, виконує економічний аналіз.

Проведення аналітичних досліджень має орієнтуватися на досягнення якісно змістовних знань, використання яких при реалізації управлінських рішень помітно знижує ризик невизначеності. При цьому рівень інформаційного забезпечення має корелюватися з дієвістю управлінських рішень: чим вищі якісні параметри інформації, тим кращі можливості менеджерів підготувати оптимальні рішення.

На думку О.М. Брадула, аналіз є «головним інформаційно утворюючим елементом системи управління» [1, с. 64]. Однак незважаючи на це сучасний стан аналітичного забезпечення на вітчизняних підприємствах далеко не повною мірою відповідає вимогам ефективного менеджменту. Так, на більшості підприємств аналітична функція управління недооцінена, економічний аналіз є несистематичним та охоплює не всі об'єкти дослідження, а до його проведення часто залучаються недостатньо кваліфіковані фахівці. Існують також проблемні аспекти при організації та проведенні аналітичних робіт, а саме: викривлення інформаційного забезпечення економічного аналізу; незрозумілість отриманих у процесі дослідження результатів через недостатність методичних матеріалів та невикористання інформаційних технологій при здійсненні аналізу; відсутність проведення економічного аналізу за різними напрямками (аналіз обсягів і структури виробництва та реалізації продукції; аналіз ефективності використання основних засобів, матеріальних та трудових ресурсів; аналіз фінансових результатів; аналіз фінансового стану тощо) [22, с. 4].

Крім того, аналіз на вітчизняних підприємствах здебільшого є ретроспективним, увесь арсенал методичних засобів і прийомів спрямовується на встановлення причин і наслідків минулих подій, тоді як функція передбачення розвинена недостатньо. Аналітично-дослідницький процес має бути націлений не тільки на оцінку й декларування сучасного стану та ефективності використання ресурсів підприємства як результату раніше прийнятих рішень, а бути перспективним, стратегічно орієнтованим, спрямованим на розробку рекомендацій і пошук оптимальних рішень в умовах мінливої соціально-економічної ситуації.

Виходячи з вищенаведеного відзначимо, що під обліково-аналітичним забезпеченням управління підприємством необхідно розглядати процес поєднання інформаційних потоків, що генеруються системами обліку та аналізу з метою формування достовірних даних для прийняття управлінських рішень, спрямованих на ефективне використання ресурсного потенціалу суб'єкта господарювання та зниження ризику невизначеності.

Список використаної літератури:

1. Брадул О.М. Обліково-аналітичне забезпечення менеджменту корпорацій: [монографія] / О.М. Брадул. – К.: КНТЕУ, 2009. – 356 с.
2. Дерій В. Проблеми теорії науки, методики й організації навчання і

практики економічного аналізу / В. Дерій // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 6. – С. 3-11.

3. Кужельний М.В. Теорія бухгалтерського обліку: [підручник] / М.В. Кужельний, В.Г. Лінник. – К.: КНЕУ, 2001. – 534 с.

4. Нидлз Б. Принципы бухгалтерского учета / Б. Нидлз, Х. Андерсон, Д. Колдуэлл; пер. с англ.; под ред. Я. В. Соколова. – 2-е изд., стереотип. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 496 с.

5. Палий В.Ф. АСУ и проблемы теории бухгалтерского учета: [учеб. пособие] / В.Ф. Палий, Я.В. Соколов. – М.: Финансы и статистика, 1981. – 224 с.

6. Пушкар М.С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів): [монографія] / М.С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2006. – 334 с.

7. Пушкар М.С. Створення інтелектуальної системи обліку: [монографія] / М.С. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2007. – 152 с.

8. Управление – это наука и искусство / А. Файоль, Г. Эмерсон, Ф. Тэйлор, Г. Форд. – М.: Республика, 1992. – 351 с.

Чолій Л.О. – аспірант

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Вінниця

НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ У ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

На сьогоднішній день в Україні спостерігається значне відставання у використанні передових технологій управління фінансами державного сектора економіки.

Державний сектор економіки вимагає розробки адекватного нинішнім реаліям інструментарію управління фінансами підприємств, установ та організацій. Необхідно запровадити ефективні інструменти управління ризиками, оцінки ефективності діяльності компаній, профілактики фінансової кризи, залучення капіталу для фінансування інвестиційних проектів, нейтралізації конфліктів інтересів, що виникають між суб'єктами економічних відносин. Досвід країн, де система контролінгу має історію розвитку (США, Німеччина) свідчить про доцільність її виділення в окрему структурну одиницю [5].

Необхідною передумовою застосування зазначених інструментів є налагодження ефективної інформаційно-комунікаційної політики суб'єктів господарювання із зовнішнім та внутрішнім середовищем. Над виконанням цього завдання значною мірою концентруються зусилля служби фінансового контролінгу.

На думку В.Д. Ковальнової «фінансовий контролінг являє собою контролюючу систему, що забезпечує концентрацію контрольних дій на найбільш пріоритетних напрямках фінансової діяльності підприємства,

своєчасне виявлення відхилень фактичних її результатів від передбачених та прийняття оперативних управлінських рішень, що забезпечують її нормалізацію» [3, с.116].

Фінансовий контролінг значною мірою орієнтований на поточну діяльність підприємства, оскільки забезпечує підвищення ефективності прийняття оперативних управлінських рішень, що зумовлено стрімкими змінами умов діяльності як самого підприємства, так і їхніх клієнтів. У таких умовах доцільно вести мову про запровадження фінансового контролінгу, який дасть змогу максимально швидко приймати типові управлінські рішення в онлайн-режимі.

Запровадження системи державного фінансового контролінгу має багато переваг і здатне забезпечити стабілізацію розвитку державних підприємств на рівнях як стратегічного, так і тактичного управління. Особливо в умовах фінансової кризи і кризи ліквідності, коли основну увагу доводиться приділяти спроможності скеровувати грошові кошти і досягати цілей фінансової стратегії підприємства. Якщо цілі не досягаються на рівні окремого підрозділу підприємства, то система управління всього підприємства функціонує недостатньо ефективно. Тому одним із дієвих способів підвищення ефективності стає застосування системи державного контролінгу як постійного процесу контролю за досягненням цілей, починаючи з рівня контролю діяльності співробітників і до рівня контролю над показниками діяльності підрозділів та підприємства в цілому [1, с. 332-335].

Ми дотримуємось думки, що всі завдання підприємства безпосередньо пов'язані з вирішенням фінансових задач. Фінансовий менеджмент, як необхідна складова системи управління підприємством, спрямований на управління рухом фінансових ресурсів та відносин, які виникають у підприємства в процесі цього управління. Задачі фінансового контролінгу мають бути пов'язані із забезпеченням своєчасного початку будь-якого бізнес-процесу, його впровадженням та ефективним функціонуванням. Фінансовий контролінг має бути всеохоплюючим і разом з тим не виконувати функцій і завдань, які йому не належать. Якщо виокремити діяльність фінансового менеджера і фінансового контролера, то фінансовий контролінг є результатом симбіозу їхньої діяльності (рис.1).

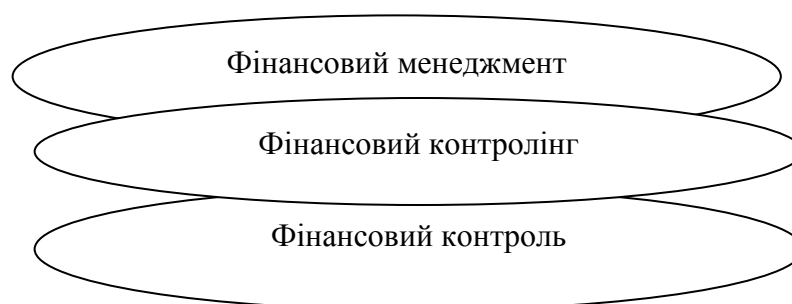

Рисунок 1. Взаємозв'язок фінансового менеджменту, контролю та контролінгу

В даному випадку фінансовий менеджмент виконує завдання, спрямовані на досягнення поставленої підприємством мети, фінансовий контроль забезпечує моніторинг процесу управління, а фінансовий контролінг забезпечує необхідною інформацією фінансовий менеджмент і фінансовий контроль для подальшого коригування ситуації у відповідності [2].

Як показує практика, запровадження контролінгу на підприємствах супроводжується численними проблемами. До основних груп чинників, які перешкоджають успішній організації контролінгу на підприємстві, можна віднести:

- історичні, зумовлені сформованих роками поглядами на ведення бізнесу, непрозорістю, не завжди достатніми економічними знаннями менеджерів;

- психологічні, пов'язані зі скептичними поглядами керівництва на запровадження фінансового контролінгу, результати якого помітні не одразу, а запровадження досить дороге і тривале;

- організаційні, зумовлені відсутністю досвіду формулювання бажаних результатів від впровадження фінансового контролінгу, складністю залучення кваліфікованих працівників до цього процесу;

- методичні, які виникають внаслідок ігнорування потрібної реструктуризації бізнесу, невдалого виділення на підприємстві центрів відповідальності, вибору неадекватних принципів трансфертного ціноутворення, насадження деструктивних мотиваційних моделей, ігнорування потреби створення пакету корпоративних стандартів контролінгу [4, 29].

На сучасному етапі розвитку економіки будь-яке підприємство функціонує в жорстких умовах конкурентного середовища. Ефективність роботи підприємства в таких умовах особливо в довгостроковій перспективі, яке припускає не просто виживання на ринку, а забезпечення високих темпів розвитку і підвищення конкурентоспроможності, визначається рівнем фінансового потенціалу і якістю управління фінансами на підприємстві, що забезпечується певною мірою ефективною організацією та впровадженням системи фінансового контролінгу. Сьогодні перед підприємствами постала гостра проблема створення ефективних систем у сфері управління фінансовою діяльністю. Таким чином, фінансовий контролінг є інформаційною підтримкою прийняття управлінських рішень на підприємстві щодо формування, використання та розвитку фінансових ресурсів.

Список використаної літератури:

1 Казакова А. Х. Финансовый контроллинг как инструмент достижения оперативных и стратегических целей структурно-производственных структур / А. Х. Казакова // Известия РГПУ им. А.И. Герцена. – 2008. - № 85. – С. 332-335.

2 Карцева В.В. Фінансовий контролінг в системі фінансового менеджменту Сталій розвиток економіки. Всеукраїнський науково – виробничий журнал, м. Тернопіль, №5 2011[8], с.195-198.

3 Ковалева В.Д., Гладилин А.В. Финансовый контроллинг в предпринимательской деятельности : монография / В.Д. Ковалева, А.В. Гладилин .- Ставрополь: Сервисшкола, 2005.- 168с

4 Сафаров О.І. Практика контролінгу: що перешкоджає успіху його здійснення? / О.І. Сафаров // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 4. – С. 27-31.

5 Федосов В., Опарін В., Львовчкін С. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями: Монографія / За наук. ред. В Федосова. - К.: КНЕУ, 2002. – с.19.

МІЖНАРОДНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Бондар Т.Л. – к.е.н., старший викладач,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Вінниця

ЯКІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ: ПОНЯТТЯ І ЗМІСТ

Динамічно зростаючий і розвинутий конкурентний ринок сільськогосподарської продукції висуває нові вимоги щодо її якості. Поняття «якість продукції» охоплює ті її властивості, що пов'язані з можливістю задоволення певних суспільних чи особистих потреб споживачів.

Американські фахівці цієї галузі стверджують, що якість – це категорія, яка не підлягає об'єктивному вираженню і кожен визначає її на власний розсуд. Наприклад, Ф. Кросбі трактує поняття якості як «відповідність вимогам» [90], У. Демінг вважає, що «досконалість означає досягнення такого рівня якості, на який розраховує ринок» [58], А. Фейгенбаум тлумачить якість як «сукупність складних ринкових, технічних, виробничих і експлуатаційних характеристик виробу (або послуги), завдяки яким виріб, що використовується (або послуга) споживачем, відповідає його очікуванням» [174]. Зміст поняття «якість» розкривається у Міжнародному стандарті ISO серії 9000, *якість* – об'єднання властивостей і характеристик продукції, які надають їй можливість задовольняти обумовлені або передбачувані потреби. При цьому міжнародні стандарти визначають такі елементи якості продукції:

- 1) характерні властивості, форми;
- 2) зовнішній вигляд;
- 3) умови споживання, якими мають бути наділені товари для відповідності своєму призначенню.

Усі ці елементи якості актуальні і для сільськогосподарської продукції, адже підприємства, що вирощують і продають такого роду продукцію, посідають важливе місце у формуванні українського товарного ринку.

Підвищення якості продукції сільського господарства розцінюється в даний час, як вирішальна умова її конкурентоздатності як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Конкурентоздатність продукції багато в чому визначає престиж країни і є вирішальним чинником збільшення її національного багатства [2].

У ринкових умовах масового виробництва, що породжує глобальну конкуренцію, необхідно по-особливому ставитися до якості, як до економічної категорії. Фактори залежності якості сільськогосподарської продукції зазначені, зокрема:

1. Вивчення ринку (попит і перспектива його розвитку).
2. Науково-дослідна робота і проектування.
3. Планування і розробка технологічних процесів.

4. Виробництво.
5. Контроль, випробування, аналіз.
6. Зберігання.
7. Реалізація.
8. Технічне допомога та обслуговування [2].

Для визначення комплексного показника якості нового виробу сільськогосподарської продукції, насамперед, складається перелік споживчих параметрів, тобто показників, які характеризують технічний рівень і якість продукції та тією чи іншою мірою цікавлять її потенційних покупців. Ці показники об'єднують у такі групи:

1) технологічності – характеризують такі властивості сільськогосподарської продукції, які є необхідними і водночас надто важливими для її ефективної промислової переробки або для виробничого використання в наступних циклах сільськогосподарського виробництва. За цими показниками оцінюють якість проміжної продукції і сільськогосподарських сировинних ресурсів. Наприклад, насіння зернових повинне мати відповідну схожість, сортову чистоту, вологість, не перевищувати граничну межу засміченості тощо;

2) надійності – важливі на всіх етапах руху продукції до споживача. Вони свідчать про придатність продукції до збереження органолептичних і ряду технологічних показників якості при її зберіганні й транспортуванні;

3) екологічності – дають змогу судити про екологічну чистоту продукції та її придатність до споживання в їжу людьми або для годівлі тварин з точки зору нешкідливості їх впливу на стан живого організму. До цих показників відносять вміст у продукції радіонуклідів, нітратів, нітритів, залишків пестицидів та інших небезпечних для життя людей елементів і речовин, що повинні особливо ретельно контролюватися з метою недопущення перевищення їх концентрації понад гранично допустимі норми;

4) економічності - дані показники характеризують ступінь економічної вигоди виробництва сільськогосподарським товаровиробником продукції (товару) відповідної якості. Найважливішими з них є: ціна за одиницю продукції; прибуток на одиницю продукції; цінова конкурентоспроможність продукції; частка продукції, на яку одержано сертифікат якості; частка експортованої продукції в загальному обсязі її реалізації;

5) естетичності – такі показники мають особливе значення для кінцевої продукції, що споживається у свіжому вигляді, і для товарів широкого вжитку. Вони характеризують товарний вигляд продукції (наявність тургору, розмір, колір, а для товарів широкого вжитку ще й цілісність композиції, досконалість виробничого виконання продукції, раціональність форми тощо);

б) транспортабельності – показники важливі для всіх трьох типів сільськогосподарської продукції — кінцевого споживання, проміжної, сировини, оскільки характеризують ступінь її придатності до перевезення і до вантажно-розвантажувальних робіт відповідними засобами і способами.

7) безпеки – що характеризують ступінь безпеки працівників у процесі її виробництва і виробничого використання.

Точність і повнота добору цих показників суттєво впливають на достовірність розрахунку комплексного показника якості, а загалом – і на визначення конкурентоспроможності нового виробу. Для кожного показника вказують числові значення, характерні для аналога і нового виробу, а також ті значення, що повністю задовольняють потреби споживачів того сегмента ринку, на якому планується позиціонувати новий вид продукції.

Забезпечення якості продукції для підприємств аграрного сектору є надзвичайно актуальним, адже в умовах гострої конкуренції якість продукції сприймається як аналог комерційного успіху, формує престиж будь-якого суб'єкта господарювання. Якість є основою для задоволення потреб кожної людини і суспільства, найважливішою складовою конкурентоспроможності продукції.

Список використаної літератури:

1. Деминг У.Э. Методы менеджмента качества / У.Э. Деминг. – М., 2000. – С. 24–29.
2. Загородній А.Е. Якість сільськогосподарської продукції як фактор забезпечення продовольчої безпеки національної економіки / А. Е. Загородній // Агросвіт. - 2015. - № 22. - С. 82-86. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2015_22_17
3. Кросби Ф.Б. Качество и Я / Ф. Б. Кросби ; пер.с.англ. А.В. Денисова. – М. : Стандарты и качество, 2008. – 263 с.
4. Фейгенбаум А. Контроль качества продукции / А. Фейгенбаум ; сокр. пер. с англ. – М. : Экономика, 1986. – 471 с. – С. 137–163.

Гладій І.О. – к.е.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Вінниця

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПОЛІПШЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Реалії сьогодення обумовлюють зростання потреби в релевантній інформації, яка необхідна керівництву підприємства для планування, контролю та прийняття управлінських рішень щодо підвищення ефективності господарської діяльності підприємства та відтворення його виробничого потенціалу.

Без отримання якісної інформації неможливе ефективне функціонування підприємства. Як складова системи управління, обліково-аналітичне забезпечення дає можливість отримати та використовувати оперативну, релевантну інформацію, яка дозволяє контролювати поточну діяльність підприємства, планувати його стратегію і тактику, оцінювати й аналізувати результати діяльності.

Питання вдосконалення обліку основних засобів завжди були під пильною увагою багатьох учених: А. А. Белоусова, М. І. Бондаря, Б. І.

Валуєва, А. П. Грінько, В. М. Диби, О. О. Жарікової, М. М. Зюкової, Т. Г. Камінської, Л. А. Леонової, Л. Г. Ловінської, О. В. Макеєвої, О. Ю. Омельченко, О. А. Петрик, Н. І. Самбурської, С. В. Хоми, В. А. Шпака та багатьох інших.

Однак, беручи до уваги вагомі наукові здобутки попередників, зазначимо, що сучасні умови розвитку вітчизняної системи бухгалтерського обліку, а саме конвергенції з МСФЗ, визначають нові аспекти та дискусійні питання теоретичного і практичного характеру щодо організаційно-методичного забезпечення обліку основних засобів за стадіями життєвого циклу.

Метою роботи виступило теоретичне дослідження системи облікового забезпечення управління витратами на поліпшення основних засобів в умовах отримання релевантної інформації.

Дослідження дозволяє наголошувати на тому, що основним критерієм для відображення витрат на капітальний ремонт (поліпшення) на рахунках бухгалтерського обліку є збільшення/відновлення економічних вигід [1]. Облік витрат, що призводить до збільшення майбутніх економічних вигід, первісно очікуваних від використання об'єкта, ведуть за дебетом одного із аналітичних рахунків до рахунку 15 «Капітальні інвестиції» відповідно до кожного об'єкта, що підлягав ремонту.

З метою відокремленого ведення обліку різних за змістом господарських операцій, зокрема, капітальних ремонтів і придбання (виготовлення) основних засобів до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкцію про його застосування запропоновано впровадити спеціальний субрахунок 150 «Капітальний ремонт основних засобів» до калькуляційного рахунку 15 «Капітальні інвестиції» (табл. 1).

Таблиця 1 – Запропонована структура рахунків обліку капітального ремонту основних засобів

Синтетичні рахунки		Субрахунки		Аналітичні рахунки				
				першого порядку		другого порядку		третього порядку
15	Капітальні інвестиції	150	Капітальний ремонт основних засобів	1501	Капітальний ремонт (за видами об'єктів)	15011	Реконструкція	за видами витрат
						15012	Модернізація	
						15013	Модифікація	
						15014	Добудова	
						15015	Дообладнання	

На субрахунку 150 «Капітальний ремонт основних засобів» пропонуємо накопичувати витрати, що призведуть до збільшення майбутніх економічних вигід у ході проведення капітального ремонту за окремими структурними підрозділами. Витрати на поточний ремонт основних засобів відносять на витрати звітного періоду підприємства, однак, як правило, суб'єкти

господарювання цей вид ремонтів здійснюють власні ремонтні підрозділи [2].

Основним завданням управлінського обліку є збір, обробка, зберігання та передача необхідної інформації для оперативного, підсумкового та стратегічного управління підприємством та прийняття оптимальних управлінських рішень з оптимізації господарського процесу шляхом регулювання активів, пасивів, витрат, доходів і фінансових результатів підприємства [3-4].

Кінцевою метою управлінського обліку» буде допомога керівництву в досягненні стратегічної мети підприємства та відтворенні виробничого потенціалу. Тому управлінський облік є надзвичайно важливим і при здійсненні управлінського контролю, оскільки в сучасних умовах облікові дані є основним джерелом інформаційного забезпечення господарської діяльності сільськогосподарських підприємств з метою прийняття обґрунтованих, точних та виважених управлінських рішень.

Основна мета управління ефективністю відтворення виробничої потужності основних засобів підприємств полягає в забезпеченні постійної технічної готовності та справності, а також відповідної продуктивності засобів праці для забезпечення потреб виробництва, відповідно при мінімальних затратах живої праці. Все це, відповідно, досягається правильним визначенням обсягу і структури основних засобів, підвищенням ефективності їх використання в період експлуатації, своєчасним якісним проведенням технічного обслуговування, ремонту основних засобів, а також визначенням найбільш оптимального джерела відтворення основних засобів сільськогосподарського підприємства.

Будь-який вид економічної діяльності характеризується певними витратами, що впливають на собівартість продукції, розмір загального доходу підприємства, на рентабельність і самоокупність підприємства та на зміцнення його фінансового стану.

Бюджетування витрат на ремонт основних засобів слід впроваджувати з метою оптимізації процесу прийняття управлінських рішень. Завдяки бюджетуванню витрат на ремонт досягається їх мінімізація, а також зменшення нераціональних витрат, оскільки аналізуються не лише досягнуті результати і понесені витрати, але й здійснюється попередній їх контроль. Бюджет складають на основі виробничої програми підрозділу та відповідної нормативної бази, а також цін і тарифів на ресурси. Структурно він може будуватися за статтями витрат [8]. Постатейний кошторис дає можливість узгодити його з кошторисом непрямих витрат (загальногосподарськими витратами), а також калькуляціями на окремі вироби підрозділу.

Окрім організаційно-методичного забезпечення операцій з проведення ремонтних операцій основних засобів, вагоме значення має внутрішня управлінська звітність. Рух інформаційних потоків між центрами відповідальності зумовлює необхідність упорядкування внутрішньогосподарської управлінської звітності, нижчий рівень якої, на наш погляд, повинен бути представлений кошторисами і звітами про їх

виконання. Нами запропоновано форму бюджету на поточний ремонт будівлі цеху (табл.2).

Таблиця 2 - Запропонована форма звіту про виконання бюджету центром витрат бригади

Вид робіт: 91.1.3 «Поточний ремонт будівлі цеху»»

Ремонтна ділянка: Цех №1 Період складання: _____

Код статті витрат	Стаття витрат	За кошторисом, грн.	Фактично, грн.	Відхилення, +/-
01	Матеріальні витрати, в т.ч.:	26790,00	26050,00	-740,00
011	Фарба	25000,00	24200,00	-800,00
014	Спецодяг	1230,00	1000,00	-230,00
018	Малярні пензлі	560,00	600,00	+40,00
015	Дошки	0,00	250,00	+250,00
02	Витрати на оплату праці, в т.ч.:	18300,00	17202,00	-1098,00
021	Заробітна плата	15000,00	14100,00	-900,00
022	Соціальні відрахування	3300,00	3102,00	-198,00
Разом витрат		45090,00	43252,00	-1838,00

Виконавець _____

Дані кошториси необхідно обов'язково складати для кожного виду ремонту, оскільки за допомогою даного документу управлінський персонал може контролювати витрачання ресурсів підприємства, встановлювати відхилення, які, в свою чергу, можуть вказувати на неякісне виконання попередніх ремонтних робіт.

Отже, ефективне відтворення основних засобів на підприємствах у сучасних умовах вважається одним із суперечливих та трудомістких процесів. З огляду на це, головним завданням для вітчизняних підприємств є пошук шляхів прискорення кругообігу відтворювальних процесів та можливості більш дешевого і ефективного залучення інвестиційних ресурсів. Нами проведено аналіз основних проблем бухгалтерського обліку витрат на ремонт основних засобів, запропоновано класифікацію основних засобів для потреб бухгалтерського обліку ремонтних операцій, яка передбачає, перш за все, виділення в окремі групи введених та неведених в експлуатацію основних засобів.

Список використаної літератури:

1. Бабич В. Витрати на ремонт та поліпшення основних засобів: обліковий та податковий аспекти / В. Бабич // Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 8. – С. 10-13.

2. Головачко В.М. Методика обліку витрат на ремонт і поліпшення основних засобів [Електронний ресурс] / В.М. Головачко // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Сер. : Економіка. – 2014. – Вип. 2. – С. 95-98.

3. Грінько А. П. Облік основних засобів: теорія, стан, проблеми, перспективи : [монографія] / А. П. Грінько ; Харківська державна академія технології та організації харчування. – Х. : [б. в.], 2002. – 276 с.

4. Колеснікова О.М. Облік поліпшення основних засобів в світлі актуальних змін / О.М. Колеснікова // Електронне наукове фахове видання: Ефективна економіка. – 2012. – № 11.

5. Ландіна Т. В. Особливості обліку відтворення основних засобів із застосуванням інформаційних технологій: управлінський аспект / Т. В. Ландіна, Р. Л. Цебень, А. Ф. Гуменюк // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління». – Львів : Вид-во Національного університету «Львівська політехніка», 2012.– № 725. – С. 150–156

6. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку №16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999р. №318 із змінами, внесеними Наказом Міністерства фінансів України від 25 вересня 2009р. №1125. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0027-00>.

7. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [Електронний ресурс] : Наказ від 27.04.2000 р. № 92. Редакція від 25.01.2013 р. / Міністерство фінансів України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>. – Назва з екрана.

8. Шматковська Т.О. Раціоналізація організації облікового процесу операцій з основними засобами в аспекті підвищення ефективності використання цих активів на підприємстві / Т.О. Шматковська // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Економічні науки. – 2013. – № 5 (254). – С. 124-129.

Дзюба О.М.- к.е.н., доцент,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Вінниця

ПОДАТКОВЕ ПЛАНУВАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ СПОСІБ УПРАВЛІННЯ

Помилки, допущені при податковому плануванні, не тільки істотно впливають на фінансову стійкість бізнесу і його репутацію, але і приносять чималі збитки у вигляді штрафних санкцій і пені. Щоб цього не допустити, підприємство повинно намагатися постійно займати активну позицію в рамках податкового управління. Досягти цього можна, якщо за підсумками аналізу господарської діяльності та оцінки податкових зобов'язань обирати такі способи організації діяльності підприємства, які дозволять оптимізувати відрахування в бюджет, не порушуючи положення законодавства, і скоротити дистанцію між існуючою і критичною податковим навантаженням підприємства.

Дослідженням питань організації податкового планування на підприємстві присвячено праці вітчизняних вчених: Гринчук Ю.С., Атаманенко І.Б., Мартиненко В.П. та інших. Напрацювання вітчизняних вчених охоплюють широке коло питань, пов'язаних з податковим плануванням, проте низка проблемних питань все ще потребує подальшого вирішення.

При дослідженні особливостей впровадження податкового планування на підприємстві перш за все необхідно сформулювати основні і найбільш важливі завдання. Перше завдання – зменшити платежі в бюджет і домогтися відсутності переоплати по податках. Друге завдання - мінімізувати ризики, пов'язані з можливими санкціями з боку контролюючих органів.

Управління фіскальним навантаженням здійснюється на основі бюджету податків, що затверджується на певний період. Він являє собою окремий документ, в якому вказані найменування податків або зборів, а також нараховані та сплачені за ним суми. При цьому для кожного підприємства визначається свій перелік обов'язкових податкових платежів, які необхідно планувати, аналізувати їх стан і уважно стежити за змінами на законодавчому рівні.

Формування бюджету податків залежить від розміру підприємства, його галузевої приналежності, ступеня диверсифікації бізнесу, стратегії поведінки на ринку, податкової політики тощо. Щоб планування було найбільш ефективним, можна звернутися до теорії менеджменту, а саме до того її напрямку, в рамках якого організація розглядається як розвивається в часі об'єкт з певним життєвим циклом, протягом якого у неї можуть бути різні поведінкові стратегії на ринку. Для кожного етапу визначається коло факторів і фінансових показників, що дозволяють давати якісну оцінку поточної діяльності підприємства.

Процес податкового планування являє собою ряд взаємопов'язаних між собою процедур по виробленню стратегії щодо податків - на тривалий період і по конкретній операції. В рамках поточного податкового планування можна виділити кілька основних етапів:

- 1) формування бюджету доходів і витрат підприємства як основи для визначення податкової бази;
- 2) розрахунок податкового навантаження - суми нарахованих податків, платежів по ним і наявної заборгованості;
- 3) аналіз податкового навантаження - структури податків, заходів по оптимізації;
- 4) моніторинг фактичного стану, план-факт аналіз і виявлення причин, що вплинули на відхилення від початкового варіанта. Коригування податкового бюджету.

Структура податкових платежів кожного підприємства і її аналіз дозволяють виділити основні податки, помилка при розрахунку яких призведе до великих фінансових санкцій, і зосередити на них свою пильну увагу, а також увагу головного бухгалтера. До типових прикладів помилок, що стосуються нарачування та сплати податків можна віднести:

- некоректне оформлення первинних документів, їх несвоєчасне надання або відсутність;
- невірне тлумачення деяких положень чинного законодавства;
- несвоєчасне реагування на зміни в податковому законодавстві;
- помилки в розрахунках;
- порушення термінів надання звітної податкової документації, термінів сплати податків.

Отже, податкове планування є необхідною передумовою побудови ефективного фінансового менеджменту на підприємстві та обов'язковою складовою процесу бюджетування. Однак, на податкове планування істотно впливають вид і масштаб бізнесу. Крім того, важлива допустима ступінь ризику в умовах невизначеності вітчизняного законодавства і його трактувань.

Список використаної літератури:

1. Гринчук Ю.С. Податкове планування як складова податкового менеджменту / Ю.С. Гринчук, В.Ю. Гринчук // Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/22_2011/13.pdf.
2. Атаманенко І.Б. Податкове планування в системі управління фінансами підприємства / І.Б. Атаманенко // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://eprints.oa.edu.ua/6483/1/25.pdf>.
3. Мартиненко В.П. Оцінка ефективності податкового планування на підприємстві / В.П. Мартиненко // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.pu.if.ua/depart/Finances/resource/file/Збірник/2013->
4. Атаманенко І.Б. Ефективність методів податкового планування / І.Б. Атаманенко // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/7900/1/48.pdf>.

Копчикова І.В. – асистент,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Вінниця

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ПО ЗАПОБІГАННЮ ТА СКОРОЧЕННЮ ТОВАРНИХ ВТРАТ В ТОРГОВЕЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Одним з головних трендів сучасної економіки є ефективність. Досягнути або підвищити її намагаються підприємства всіх галузей національної економіки, у т.ч. і торгівлі. В умовах глобалізації та євроінтеграції найбільш інвестиційно привабливими в зазначеній галузі є торговельні мережі, ефективність управління якими залежить від якості інформації, якою володіють її користувачі – власники та вище керівництво.

Інформаційною базою для прийняття ефективних управлінських рішень є результати обліку та контролю. І власники, і вище керівництво потребують достовірної та оперативної інформації про стан активів, організацію належної системи їх контролю та збереження. Розширення бізнесу, впровадження

дворівневої системи управління, відчутно знижують оперативність, а деколи й якість інформації щодо товарних операцій, підвищують ризики неефективного використання ресурсів, вчинення зловживань, інших порушень, які є основними причинами виникнення товарних втрат тощо.

Діяльність торговельних мереж завжди супроводжується товарними втратами. Потужним каталізатором зростання їх частки в загальному обсязі втрат став масштабний перехід до торгівлі шляхом самообслуговування, розширення асортименту товарів, збільшення торговельних площ, відкриття нових об'єктів торговельної мережі тощо. Так, залежно від формату обслуговування, розмір товарних втрат складає 1 - 4% товарообороту мережі.

Із визначення торговельної мережі випливає, що відмінною її рисою є наявність єдиного центру управління, а отже і контролю. Єдиний центр забезпечує просту та прозору організаційну структуру, централізований контроль за процесами закупівель та продажів, єдиний стратегічний підхід до розвитку компанії, єдину корпоративну політику.

З позиції єдиних форм і методів управління суб'єкти і об'єкти контролю товарних втрат в торговельних мережах доцільно розглядати з точки зору перерозподілу контрольних функцій.

Основними суб'єктами (центрами відповідальності) за ті чи інші заходи по скороченню товарних втрат на підприємстві є наступні його підрозділи: товарознавці, менеджери, матеріально-відповідальні особи; касовий вузол; служба торговельної безпеки; інженерно-технічні служби; обліково-економічний відділ; відділ проектування і вдосконалення технологій торгівлі; відділ контролінгу; відділ інформаційних технологій; відділ по роботі з персоналом; юридичний відділ.

Несумісність обов'язків працівників – це така їх комбінація, при якій службовець, що зробив помилку або спотворив інформацію, може приховати цей факт в процесі своєї звичайної діяльності. Обов'язки між працівниками розподіляються таким чином, щоб ніхто із них не виконував більше однієї функції з перелічених вище. Правильний поділ цих функцій між різними посадовими особами і підрозділами необхідний для:

- координації дій, тобто розгляду різних аспектів однієї і тієї ж господарської операції з метою швидкого виявлення і виправлення ненавмисної помилки;

- того, щоб важче було навмисно спотворити інформацію, оскільки для цього потрібно змовитись двом або більше особам.

Посадові особи, що здійснюють контроль всередині підприємства, покликані забезпечувати інтереси власника, інтереси даного підприємства та працюючих. Вони керуються в своїй діяльності лише внутрішніми актами. Посадові особи і відповідні підрозділи підприємств керуються положеннями, що затверджуються власником або керівником підприємства. Проте підрозділи, діяльність яких носить контрольний характер (відділ технічного контролю, бухгалтерія, юридичний відділ), діють на основі положень, затверджуваних власником. Такий порядок дає можливість посадовим

особам, що працюють в цих підрозділах, ефективно контролювати якість продукції, фінансову дисципліну, законність операцій [1].

Кожен з перелічених суб'єктів повинен виконувати відповідні функції в частині запобігання та скорочення товарних втрат (табл. 1)

Таблиця 1 - Функції суб'єктів контролю по запобіганню та скороченню товарних втрат

Суб'єкти контролю	Функції суб'єктів контролю по запобіганню та скороченню товарних втрат
Обліково-економічний відділ	Документальне оформлення операцій з рухом товарів, контроль достовірності звітності, відслідковує дотримання нормативів товарних запасів, відображення результатів інвентаризації в обліку, розрахунок списання товарних втрат в межах норм природного убутку, віднесення та стягнення нестач з винних осіб.
Товарознавці, менеджери, МВО	Перевірка якості товарів, приймання товарів по кількості і якості
Інженерно-технічні служби	Забезпечення умов, що забезпечують збереження цінностей (приміщення та устаткування для зберігання, температурний режим)
Юридичний відділ	Вивчення договорів на предмет повернення бракованих запасів та товарів, термін придатності, яких минув Розгляд листів, заяв і скарг відвідувачів про зловживання і порушення правил торгівлі, що стосуються питань збереження товарно-матеріальних цінностей; Розробка необхідної документації в частині регулювання стосунків з матеріально-відповідальними особами.
Відділу інформаційних технологій	інформаційно-аналітичне забезпечення, яке включає збір і систематизацію даних, розробку інструментів для обслуговування і обробки баз даних, складання звітів за певні періоди часу; обслуговування технічних засобів охорони
Відділ по роботі з персоналом	Посилена увага до працівників, що мають відношення до матеріальної відповідальності Здійснювати моральне і матеріальне стимулювання персоналу Проводити навчання по вивченню посадових інструкцій та регламентів Проводити тренінги по правилах роботи з покупцями, по способах виявлення та запобігання недбальства і шахрайства Контроль за несуміщенням сумісних посад Розповсюдження інформації про покарання
Служба торговельної безпеки	охорона об'єкта; здійснення пропускового режиму; підтримання громадського порядку; використання технічних засобів охорони; ведення відповідної охоронної документації; контроль за персоналом; контроль за покупцями; контроль за процедурами товароруху
Касовий вузол	Дотримання касової дисципліни, порядку анулювання чеків
Відділ проектування і вдосконалення технологій торгівлі	Вибір холодильного обладнання, планування складських приміщень, потоків надходження, реалізації і внутрішнього переміщення товарів та готової продукції на стадії проектування торговельної точки.
Відділ контролінгу	Проведення планових та позапланових інвентаризацій, виведення результатів інвентаризації. Вивчення доцільності та контролю руху операцій з товарами

Ефективно організований контроль та налагоджена методика його здійснення спрямована, з одного боку, на виконання функції збереження майна власника, а з іншого – на оперативне виявлення та попередження деструктивних явищ в діяльності підприємства для прийняття обґрунтованих управлінських рішень[22]. Тому, внутрішній контроль руху товарів сприяє попередженню нестач товарів та пересортування через неефективність їх використання, оптимізації товарообороту на підприємстві, що тим самим служить дотриманню конкурентоспроможного рівня суб'єкта господарювання

Список використаної літератури:

1. Бутинець Т.А. Виявлення відхилень, умов та причин їх виникнення / Т.А. Бутинець // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2010. – №3(53). – С.7-12

2. Дроздова О.Г. Бухгалтерський облік і контроль руху товарів: організація і методика : дис. ...канд. екон. наук : 08.00.09 / О.Г. Дроздова. – Житомир, 2013. – 189 с.

Майстер Л.А. – к.е.н., старший викладач
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Вінниця

ВИЗНАННЯ ТА ОЦІНКА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Відсутність науково обґрунтованих теоретичних положень та методичних рекомендацій щодо обліку основних засобів підприємств є однією з причин погіршення стану матеріально-технічної бази підприємства. Важливість вирішення проблем мобілізації сукупності технічних, організаційних та економічних заходів ефективного використання матеріально-технічної бази відображено в системі обліку, аналізу та контролю.

Проблеми обліку основних засобів досліджували такі провідні вітчизняні науковці, як: М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, І.О. Бланк, С.Ф. Голов, В.В.Жук, Г.Г. Кірейцев, М.В. Кужельний, А.А. Мазаракі, Є.В. Мних, В.В. Сопко, Т.І. Ткаченко, А.В. Янчев та ін.

Метою написання статті є дослідження теоретико-методичних положень з удосконалення організації обліку основних засобів на підприємствах.

Організація обліку на підприємстві залежить від багатьох чинників, зокрема: галузь, технологічні особливості господарської діяльності, специфіка виробничого процесу, нормативно-правове регулювання. З огляду на це, гостро постає проблема оновлення застарілих основних засобів та їх ремонту. Крім того, до цього часу дискусійним питанням залишається облік та оподаткування основних засобів.

Порядок формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності були сформовані на основі Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» і визначені в Україні ПСБО 7 «Основні засоби». Відповідно до останнього нормативного документу, основними засобами визнаються матеріальні активи, які «підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)» [2].

З 01.01.2011 р. термін «основні засоби» трактувався у Податковому кодексі України аналогічно до П(С)БО 7 «Основні засоби», але принципи формування їх складу в обліку і податкових розрахунках відрізнялися. Тому з 01.04.2011 р. їх трактують як «матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 6000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 6000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)» [1].

Питання сутності основних засобів висвітлювали у своїх працях багато авторів. Ці визначення різні і визначають різні підходи і критерії, за якими основні засоби необхідно визнавати об'єктами обліку. Термін «визнання» зустрічається в усіх ПСБО, але його визначення не наведено ні в стандартах, ні в інших нормативно-правових документах, що регулюють здійснення бухгалтерського обліку України.

В Україні для віднесення необоротного активу до основних засобів об'єкт повинен бути визнаний активом, тобто він має приносити економічні вигоди в майбутньому. У п. 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» поняття «економічна вигода» визначено як «потенційна можливість отримання підприємством грошових коштів від використання активів». Отже, якщо необоротні активи не забезпечуватимуть виробничий процес, у результаті чого не будуть надходити грошові кошти на підприємство, а будуть забезпечувати лише соціально-культурні функції, то не можна визнавати такі активи основними засобами.

Такий підхід суперечить визначенню терміна «основні засоби», зазначених у П(С)БО 7 і в МСБО 16 «Основні засоби». Тому необхідно категорію «економічна вигода» трактувати аналогічно до п. 53 Концептуальної основи складання та подання фінансової звітності,

«потенціал, який може сприяти надходженню на підприємство, грошових коштів або їх еквівалентів» [2].

Слід зазначити, що найчастіше до критеріїв визнання основних засобів відносяться: призначення, сфера діяльності, строк корисного використання, вартісна межа, матеріальність, економічні вигоди від використання об'єктів основних засобів. Правильна оцінка має важливе значення для відображення основних засобів у звітності, обліку їх оновлення, аналізу структури й ефективності використання. У ПСБО існує декілька видів оцінок основних засобів, пов'язаних з їх участю і зношенням у процесі виробництва: первісна вартість; переоцінена вартість; залишкова вартість; справедлива вартість; вартість, яка амортизується; ліквідаційна вартість; сума очікуваного відшкодування необоротного активу; чиста вартість реалізації необоротного активу. Всі ці види вартості «об'єднує час здійснення господарської операції» [6]. Найкраще характеризують час і облікову суть здійснення господарських операцій первісна, відновна та вартість відшкодування (табл. 1).

Основні засоби, які підприємство придбало за плату або створило (побудувало) самостійно, необхідно відображати в обліку за їх собівартістю, в яку входять вартість придбання, усі витрати, безпосередньо пов'язані з приведенням активу до стану, готового для його використання за призначенням. Так формується первісна вартість основних засобів, у складі якої капіталізуються всі прямі витрати (трудові, матеріальні та інші) на придбання основних засобів.

Таблиця 1. - Види вартості основних засобів

Вид вартості	Основна вартість	Похідна вартість
Первісна вартість	Історична вартість (Собівартість)	Балансова вартість Залишкова вартість Вартість, яка амортизується
Відновна вартість	Переоцінена вартість	Балансова вартість Залишкова вартість Вартість, яка амортизується Ліквідаційна вартість Чиста вартість реалізації
Вартість відшкодування	Справедлива вартість	Балансова вартість Залишкова вартість Вартість, яка амортизується Ліквідаційна вартість

Первісна вартість основних засобів змінюється у випадках добудови, дообладнання, реконструкції, модернізації, технічного переозброєння, часткової ліквідації відповідних об'єктів і за інших аналогічних обставин. Її відображенням у звітності є балансова вартість. Оцінка основних засобів за їх залишковою вартістю необхідна для отримання інформації про стан основних засобів підприємства.

Отже, для нормального функціонування підприємствам необхідно

оновлювати основні засоби. Незважаючи на велику кількість публікацій з цього питання, теоретичні та практичні засади процесу оновлення недостатньо повно розроблені, тому їх необхідно уточнити.

Перш за все, не можна ототожнювати поняття «оновлення» та «відтворення». Одні автори про відтворення пишуть, що «... це безперервне відновлення на якісно новому рівні процесу виробництва товарів, послуг і духовних благ, на основі якого здійснюється відтворення всіх елементів економічної системи, продуктивних сил, техніко-економічних відносин...» [3]. Інші ототожнюють його з оновленням як «процес відшкодування фізичного і морального зносу засобів виробництва в процесі їх виробництва і експлуатації (включає в себе оновлення моделей машин, заходи з оновлення діючих основних засобів і поточного оновлення (підтримки) основних засобів».

У той же час оновлення основних засобів включає в себе процеси відновлення (підтримку діючих потужностей) та технічне переозброєння, реконструкцію, розширення, нове будівництво. О.В. Кленін під оновленням також розумів як «...забезпечення підвищення ефективності діяльності за рахунок проведення модернізації, реконструкції, нового будівництва і т. д.» [5]. Такої ж думки дотримуються деякі українські вчені, говорячи, що «відтворення основних виробничих фондів – це процес безперервного їх оновлення» [5].

Узагальнюючи попередні твердження, маємо змогу зробити висновок про те, що оновлення – 1) це форма відтворення основних засобів; 2) це процес відшкодування морального та фізичного зносу, у ході якого проводять заміну основних засобів на більш прогресивні (за рахунок будівництва, реконструкції, технічного переозброєння, модернізації), на нові ідентичні, менш зношені та проводять заходи з підтримки діючих потужностей.

Таким чином, при дослідженні сутності основних засобів обов'язково необхідно звертати увагу на їх оновлення. Види оновлення і заходи при оновленні розглядаються у взаємозв'язку зі зносом, за якою заміна на нове, більш прогресивне, призначена для відшкодування морального зносу, а дві інші класифікації – фізичного зносу.

У той же час, усунення чинників морального зносу передбачають усунення чинників фізичного зносу. З огляду на це, видами відшкодування морального зносу є реконструкція, модернізація, технічне переозброєння. Для відшкодування фізичного зносу досить підтримувати виробничі потужності в діючому стані, здійснюючи поточні та планово-запобіжні ремонти.

Список використаної літератури:

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] / Верховна Рада України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Редакція від 03.02.2013 р.– Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show>.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. №92. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>

3. Валінкевич Н.В. Напрями удосконалення стратегії відтворення

основних засобів підприємств / Н. В. Валінкевич, С. В. Боброва // Вісник ЖДТУ. Серія Економічні науки. – 2011. – № 2 (56). – Ч. 2. – С. 13–16

4. Гаврись М.О. Проблеми класифікації основних засобів в бухгалтерському та податковому обліку / М.О. Гаврись // Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»: збірн. наук. праць. Тематичний випуск: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. – Харків: НТУ «ХПІ». – 2012. – № 12. – С. 21–29.

5. Кленін О.В. Ефективність відтворення основного капіталу підприємств : [монографія] / О. В. Кленін ; НАН України, Інститут економіки промисловості. – Донецьк : Вид-во Інституту економіки промисловості, 2006. – 196 с.

Овсюк Н.В. – д.е.н., доцент,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Вінниця

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОПРИЛЮДНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Сьогодні практично неможливо знайти підприємство, звітність якого відповідає трирівневій моделі забезпечення прозорості, зокрема вимогам щодо розкриття інформації другого і третього рівнів. Процес усвідомлення підприємствами необхідності більшої прозорості тільки розпочався, хоча і йде досить швидко. Прихильність ідеї прозорості витікає з упевненості в тому, що вигоди від неї переважають ризики і витрати. Підприємство не можуть відкладати момент початку реалізації цієї ідеї доти, поки вона не буде ретельно опрацьована на моделях. Вони повинні почати цей процес зараз, в реальному світі, в реальному часі.

Перетворення загальної прихильності до ідеї прозорості в реальний керований процес - вкрай складна справа. Добровольців, готових першими зробити свою звітність повністю прозорою, можна порахувати на пальцях, хоча вже є такі, які зробили крок в цьому напрямку, і навіть такі, які побачили в прозорості реальні конкурентні переваги. Число бажаючих почати рух в напрямку прозорості постійно зростає.

Ідею прозорості корпоративної звітності не так вже й складно викласти на папері. Набагато складніше реалізувати її на практиці. Зацікавленим сторонам потрібна інформація високої якості, яка поставляється вчасно і в форматі, зручному для використання. На практиці забезпечення більшої прозорості та задоволення запитів зацікавлених сторін ставить перед керівництвом п'ять принципово важливих завдань:

- Моделювання зовнішньої звітності за зразком внутрішньої.
- Ідентифікація інформації, необхідної зацікавленим сторонам.
- Збір та розкриття релевантної інформації з зовнішніх джерел.
- Розкриття інформації щодо реального економічного об'єкту.
- Зважування ризиків і витрат щодо вигод.

Вирішення цих завдань - обов'язок керівників підприємства, оскільки саме вони складають першу ланку в ланцюжку корпоративної звітності.

Реалізація першого завдання вимагає, перш за все, волі. Керівництво має ухвалити, що відтепер у зовнішній звітності розкриття інформації, що стосується минулих фінансових результатів, майбутніх цілей і очікувань, буде значною мірою таким же, як і у внутрішній, використовуваний в цілях управління.

Друге принципово важливе завдання на шляху до прозорості полягає в постачанні тієї інформації, яка дійсно потрібна зацікавленим сторонам, причому в найбільш зручному для них форматі. Найменше, що керівництво може зробити, це представити інформацію на паперовому носії та розмістити її на корпоративному веб-сайті в упорядкованому вигляді. Найбільш поширені в наші дні формати абсолютно не орієнтовані на зручність роботи з даними.

В ході вирішення третього завдання встановлено, що відомості, які можуть знадобитися зацікавленим сторонам, не можна отримати, спираючись лише на внутрішні системи фінансової інформації. Нерідко підприємству доводиться збирати зовнішню інформацію в цілях внутрішнього аналізу і прийняття рішень, а потім розкривати її у зовнішній звітності. Тільки за наявності такої інформації можна скласти повне уявлення про ефективність підприємства щодо загальногалузевого рівня або конкретного конкурента (орієнтира).

Четверте завдання враховує, що довільне визначення меж економічного об'єкта, за якими повинна надаватися звітність, може стати причиною катастрофи. Повна інформація на всіх трьох рівнях моделі забезпечення прозорості по реальному економічному об'єкту зменшує значущість точного визначення меж організації в цілях обліку, оскільки дозволяє інвесторам і зацікавленим сторонам оцінювати економічні, екологічні та соціальні характеристики підприємства та його перспективи незалежно від того, де починаються або закінчуються права власності. При наявності релевантної інформації по кожному з взаємозалежних економічних об'єктів зацікавлені сторони можуть «консолідувати» відомості найкращим з точки зору аналізу чином.

В результаті вирішення п'ятого завдання визначено, що немає простих формул, що дозволяють встановити явну кореляцію між витратами на забезпечення більшої прозорості та вигодами від неї. Так само, як і у випадку з визначенням кордонів реального економічного об'єкта, тут можна покласти лише на експертну оцінку.

Крім п'яти перерахованих принципово важливих завдань на шляху до більш прозорої звітності керівництву підприємств належить вирішити ще одну проблему - проблему організації тієї інформації, яку воно хоче розкрити акціонерам та іншим зацікавленим сторонам. Зацікавлені сторони не є фахівцями з пошуку і збору даних. Їм необхідно ясне, логічно упорядковане представлення інформації.

Що стосується ризику, то підприємствам необхідно показувати характер основних ризиків для кожного сегмента бізнесу та підходи до управління цими ризиками. Акціонери та інші зацікавлені сторони прекрасно розуміють, що створення вартості неможливо без прийняття ризику.

Інформація цій категорії показує, за рахунок чого підприємство створює вартість. Показники, що відображаються тут, нерідко є нефінансовими за своїм характером, наприклад якість продукції та лояльність клієнтів. Все частіше в цій категорії фігурують відомості про основні нематеріальні активи підприємства (бренди, дослідні та конструкторські розробки, процеси створення продукції, корпоративна репутація і якість управління). Відносна важливість кожного з цих елементів, їх визначення і способи оцінки змінюються від галузі до галузі. Велика частина інформації, що розкривається тут відноситься до другого і третього рівнів, де в даний час практично не існує стандартів [1, с.129-130].

Отже, бухгалтерський облік є сполучною ланкою між господарською діяльністю підприємства і людьми, що ухвалюють управлінські рішення. Він, по-перше, виміряє господарську діяльність шляхом реєстрації даних про неї для подальшого використання, по-друге, відпрацьовує ці дані і переробляє їх так, щоб вони стали корисною інформацією, по-третє, передає за допомогою звітності інформацію тим, хто використовує її для управління.

Зауважимо, що для отримання достовірної і якісної інформації необхідні відповідні методики, методи, способи і прийоми, за допомогою яких відбивається в системі бухгалтерського обліку діяльність суб'єктів господарювання і формуються результати їх діяльності.

Більш того, закон «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні (щодо удосконалення деяких положень)» прийнятий 05.10.2017 р. за №2164-VIII [3] приводить у відповідність законодавство про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні з європейським законодавством, зокрема Директивою ЄС №2013/34/ЄС [2] та проголошує, що оприлюднення річної фінансової звітності разом з аудиторським висновком повинно відбуватись на власній веб-сторінці (у повному обсязі) та іншими шляхами, визначеними законодавством. В цьому контексті зазначається, що фінансова звітність підприємства не становить комерційної таємниці, не є конфіденційною інформацією та не належить до інформації з обмеженим доступом. Підприємства будуть зобов'язані надати копію фінансової звітності за запитом юридичних та фізичних осіб у порядку, передбаченому Законом України «Про доступ до публічної інформації» [4].

Таким чином, кожне підприємство отримує можливість підвищити власну інвестиційну та економічну привабливість, поліпшити свій імідж за допомогою достовірної, професійно грамотно підготовленої і найкращим чином представленої інформації фінансової звітності. Фінансову звітність доцільно розглядати як одну зі складових public relations підприємства. З іншого боку, правильність вибору залежить не тільки від рівня компетентності облікових працівників, але і від ступеня залучення у процес

складання звітності інших підрозділів підприємства. Необхідною представляється чітко налагоджена співпраця всіх підрозділів господарюючого суб'єкта з приводу збору, передачі та аналізу інформації, і в даному випадку мова йде про інформацію, що має відношення до процесу складання фінансової звітності. Бажаний також і критичний огляд рівня подання фінансової звітності свого підприємства в порівнянні з іншими.

Список використаної літератури:

1. Дипиаза С. Будущее корпоративной отчетности. Как вернуть доверие общества / С. Дипиаза, Р. Эклз. – М: Альпина Паблишер, 2003. – 212 с.
2. Директива 2013/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26.06.2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apu.com.ua/files/23345235325.pdf>
3. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні (щодо удосконалення деяких положень)» від 05.10.2017 №2164-VIII.
4. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 №2939-VI.

Откаленко О.М. – к.е.н.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Вінниця

ОСОБЛИВОСТІ ПОДАЧІ ФІНАНСОВОЇ ТА БЮДЖЕТНОЇ ЗВІТНОСТІ УСТАНОВАМИ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

З початку 2017 року введено у дію низку норм та стандартів, за якими фінансова та бюджетна звітність установ державного сектору зазнала значних змін.

Складання та подача фінансової звітності регламентується Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку у державному секторі 101 «Подання фінансової звітності». НП(С)БОДС 101 передбачено 5 форм фінансової звітності суб'єктів державного сектору: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал, примітки до звітів [1]. Форми №1-дс «Баланс» №2-дс «Звіт про фінансові результати» складаються за результатами кварталу та року. Форми №3-дс «Звіт про рух грошових коштів», №4-дс «Звіт про власний капітал» та №5-дс «Примітки до річної фінансової звітності» подаються установами державного сектору за результатами року.

Проте вже за I квартал 2018 року установи державного сектору звітуватимуть «по-новому». В рамках реалізації Плану заходів щодо модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2016 - 2018 роки [2] Державною казначейською службою України створена Система подання електронної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів і державними цільовими фондами (далі - АС «Є-Звітність»), яка

відповідно до наказу Казначейства введена в дослідно-промислову експлуатацію.

Удосконалення автоматизованих процесів формування та виконання бюджетів різних рівнів включає також електронне звітування суб'єктів державного сектору з використанням інформаційних технологій та електронного цифрового підпису.

АС «Є-Звітність» передбачає створення особистого електронного кабінету розпорядникам (одержувачам) бюджетних коштів та фондам загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування (далі - клієнти Казначейства), які складають та подають фінансову та/або бюджетну звітність до органу Казначейства за місцем обслуговування.

АС «Є-Звітність» являє собою єдиний формат подання електронної звітності клієнтів Казначейства і є важливим кроком модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі, в яку закладені, зокрема:

- форми фінансової звітності;
- склад та порядок складання місячної, квартальної і річної бюджетної звітності, вимоги до розкриття її елементів.

АС «Є-Звітність» надає можливість:

- заповнити в електронному вигляді затверджені форми фінансової звітності, перевірити, підписати електронним цифровим підписом (далі - ЕЦП) кожен форму фінансової звітності та подати до органу Казначейства за місцем обслуговування;

- на підставі даних бухгалтерського обліку, що формуються в інформаційній системі Казначейства, скласти бюджетну звітність за встановленими формами, перевірити її, заповнити форми щодо розкриття елементів бюджетної звітності, підписати ЕЦП кожен форму бюджетної звітності та подати до органу Казначейства за місцем обслуговування. Автоматичне формування бюджетної звітності зменшить затрати робочого часу на заповнення форм звітності;

- головним розпорядникам бюджетних коштів та розпорядникам бюджетних коштів нижчого рівня, до мережі яких включені розпорядники (одержувачі) бюджетних коштів, контролювати стан складання та подання звітності до органу Казначейства підвідомчими установами, дотримання термінів подачі звітності, встановлених органом Казначейства. У разі необхідності своєчасно звертати увагу підвідомчих установ на допущені викривлення (неточності) при заповненні показників у відповідних формах звітності;

- здійснювати автоматизовану консолідацію усіх форм фінансової та бюджетної звітності на кожному рівні консолідації;

- прискорити перевірку органами Казначейства звітності, в тому числі на відповідність даним бухгалтерського обліку органів Казначейства, що формуються в інформаційній системі Казначейства.

Державна казначейська служба України зобов'язала підключити установи державного сектору до АС «Є-Звітність» до 28 лютого 2018 року, щоб нею можна було скористатися. Утім відсоток зареєстрованих у системі

до кінця лютого був надто низьким. За інформацією ДКСУ станом на 28 лютого 2018 року в системі АС «Є-Звітність» зареєструвалися:

- 10981 розпорядників (одержувачів) коштів державного бюджету, тобто 70,4% від загальної кількості;

- 27186 розпорядників (одержувачів) коштів місцевих бюджетів, тобто 44,1% [3].

З метою виправлення цієї ситуації Казначейство продовжило терміни підключення до системи АС «Є-Звітність» та створення особистих електронних кабінетів. Для того, щоб підключитися до сервісу необхідно:

- оформити заявку про надання доступу до АС «Є-Звітність» та передати її до територіального органу Казначейства;

- після підключення налаштувати в АС «Є-Звітність» електронний кабінет. Лише після цього установа зможе подати бюджетну звітність у електронному вигляді. Однак процедура підключення до АС «Є-Звітність» різниться залежно від того, підключилася чи не підключилася установа до системи дистанційного обслуговування «Клієнт Казначейства – Казначейство», має чи не має вона ключі електронного цифрового підпису іншого акредитованого центру сертифікації ключів.

Список використаної літератури:

1. Національне положення стандарт бухгалтерського обліку в державному секторі 101 «Подання фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2009 № 1541 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

2. Про затвердження Плану заходів щодо модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2016 - 2018 роки: Наказ Міністерства фінансів України від 28.11.2016 № 1038 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buhgalter.com.ua>

3. Інформація про стан підключення до системи АС «Є-Звітність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/248077>

Юсіф Н. О. – студентка 6 курсу
ДВНЗ Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
м. Київ

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

Головним критерієм ефективності господарської діяльності підприємства – це його прибуток, отримання якого є основною метою такої діяльності. Формуючи фінансові ресурси підприємства, прибуток забезпечує безперервність проведення господарської діяльності за допомогою поліпшення та розширення матеріально-технічної бази, інвестування нових проектів тощо. З одного боку, прибуток є найважливішим економічним

показником ефективності діяльності підприємства, який сигналізує про конкурентоспроможність, платоспроможність та безперервність діяльності господарюючого суб'єкта. З іншого – прибуток підприємства грає важливу роль у забезпеченні державних загальнонаціональних функцій за допомогою вилучення частини прибутку в державний бюджет шляхом реалізації податкової політики держави. На даний час податок на прибуток є одним з найбільших по надходженню до бюджету країни. Методика його розрахунку має важливе значення, тому що правильність визначення об'єкту оподаткування тягне за собою відповідальність по нарахуванню та сплаті його до бюджету. Відповідно до вимог чинного законодавства України, підприємство самостійно розраховує та сплачує податок на прибуток. Враховуючи важливість правильного проведення розрахунків податку на прибуток, своєчасності його сплати, складання та подання податкової звітності до контролюючих органів, можна об'єктивно стверджувати про необхідність проведення аудиту на цій ділянці господарської діяльності підприємства.

Проблематику аудиту податків досліджують такі вітчизняні науковці: Войнаренко М. П., Давидов Г. М., Дема Д. І., Древаль Л. М., Малишкін О. І., Меліхова Т. О., Паєнтко Т. В., Петрик О. А., Проскура К. П., Редько О. Ю., Рядська В. В. та багато інших. Проте, питання аудиту розрахунків податку на прибуток потребує глибшого та детальнішого вивчення.

В сучасних умовах нестабільності та частих змінах законодавства країни, податкового законодавства зокрема, визначається актуальність проблем пов'язаних з організацією і методикою аудиту розрахунків з податку на прибуток, чим і зумовлюється вибір теми.

Регулювання відносин, які виникають у сфері оподаткування здійснюється виключно відповідно до норм Податкового кодексу України (ПКУ), який діє з 2011 року. Цим документом визначаються: поняття та перелік податків і зборів, порядок їх адміністрування; платники податків та зборів, а також їх права, обов'язки та відповідальність; повноваження і обов'язки посадових осіб контролюючих органів під час адміністрування податків, а також компетенція контролюючих органів.

Об'єктом оподаткування є прибуток, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до положень ПКУ [2]. Податкова різниця за своїм характером може бути тимчасова та постійна. Тимчасова податкова різниця – податкова різниця, яка виникає у звітному періоді та анулюється в наступних звітних податкових періодах. Постійна різниця – різниця між оцінкою доходів та витрат у фінансовій звітності та податковій базі, внаслідок чого відповідна сума включається тільки для визначення фінансового результату або тільки об'єкта оподаткування [3].

Згідно із вимогами та нормами ПКУ платник податку самостійно нараховує суму податку за відповідною ставкою від бази нарахування. Базою нарахування є грошове вираження об'єкту оподаткування. Декларування податку на прибуток також проводиться відповідно до вимог Податкового кодексу України. Чинна нормативна база щодо регулювання здійснення податкового аудиту та інших завдань з питань оподаткування в Україні включає сукупність Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, а також внутрішньофірмові стандарти аудиторських фірм. Внутрішні положення розробляються відповідно до чинного законодавства України, зокрема Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» № 2258-19 від 21 грудня 2017 року. Цей Закон визначає правові засади аудиту фінансової звітності, провадження аудиторської діяльності в Україні та регулює відносини, що виникають при її провадженні. [1], дотримуючись норм професійної етики.

Завданням аудиту з податку на прибуток є висловлення незалежної думки про відповідність складання податкової звітності з податку на прибуток усім суттєвим аспектам податкового законодавства України. Метою такого завдання є підвищення довіри контролюючих органів до податкової звітності підприємства-клієнта. Предметом завдання аудиту податку на прибуток є податкова декларація, а також розрахунки об'єкта та бази податку за відповідний період, що перевіряється. Критеріями завдання аудиту податку на прибуток є усі показники, які використовуються аудитором для визначення того, чи відповідає податкова звітність з податку на прибуток нормам податкового законодавства. Ці критерії мають бути оцінені як доречні, достовірні, нейтральні, зрозумілі.

Процес проведення аудиту складний та багатогранний. Складається він із багатьох різноманітних процедур та проходить такі стадії як: підготовча, проміжна, дослідницька та завершальна. На підготовчій стадії проводяться організаційні процедури, які проводяться з метою створення умов для прийняття рішення про проведення аудиту та проводиться попереднє планування для якісного його проведення. Проміжна стадія характеризується більш поглибленим вивченням особливостей діяльності, документації, звітності клієнта. Відповідно до цього коригується план аудиту, та розраховується аудиторський ризик та рівень суттєвості. Дослідницька стадія вміщує в себе безпосереднє виконання аудиторських процедур, а саме: обстеження об'єкту аудиту; уточнення плану та програми аудиту (за потреби); виконання аудиторських процедур (процедури оцінки ризиків; тести контролю та процедури по суті); перевірка одержаних даних. На завершальній стадії узагальнюються результати перевірки, складається аудиторський звіт та висновок, розробляються рекомендації для клієнта [4]. В процесі проведення аудиту збирається аудиторська документація (аудиторський файл), яка змістом обсягом достатня для висловлення думки та складання аудиторського звіту. По завершенню завдання з аудиту податку на прибуток необхідним є складання та надання аудиторського звіту, в якому

аудитор висловлює незалежну думку відповідно до результатів перевірки та зібраним аудиторським доказам. Типи незалежної думки щодо відповідності податкової звітності податковому законодавству: умовно-позитивна думка, негативна думка або відмова від висловлення думки. Це залежить від того, який характер помилки, яка призвела до викривлення показників податкової звітності, та від судження аудитора щодо суттєвості впливу помилки на відповідність податкової звітності. За форматом звіт складається у письмовій формі та має назву «Аудиторський звіт за наслідками виконання завдання з аудиту податку на прибуток», що вказується на титульному листі звіту. До аудиторського звіту мають додаватися необхідні додатки (за наявності).

Отже, в сучасних умовах нестабільності та частих змінах законодавства країни, податкового законодавства зокрема, визначається актуальність проблем пов'язаних з організацією і методикою аудиту розрахунків з податку на прибуток. З метою підвищення довіри контролюючих органів до податкової звітності підприємства-клієнта, завданням аудиту з податку на прибуток є висловлення незалежної думки про відповідність складання податкової звітності з податку на прибуток усім суттєвим аспектам податкового законодавства України. Процес проведення аудиту податку на прибуток складається із багатьох різноманітних процедур та проходить декілька стадій. За результатами аудиту податку на прибуток складається аудиторський файл та аудиторський звіт, в якому аудитор висловлює незалежну думку.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про оподаткування доходів підприємств і організацій» / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 23, ст. 333 від 21.02.92 [Електронний ресурс]. Режим доступу до документа : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2146-12>
2. Податковий Кодекс України / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112 / Зі змінами / [Електронний ресурс]. Режим доступу до документа : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Аудит оподаткування підприємств : навч. посіб. / О. А. Петрик, Г. М. Давидов, О. Ю. Редько та ін. ; за заг. ред. О. А. Петрик ; передм. Т. І. Єфименко. – К. : ДННУ «Акад. фін. управ. ління», 2012. – 352 с.
4. Рядська В. В., Петраков Я. В. Аудит : Практикум. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 464 с.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

Даценко Г.В. - к.е.н., доцент,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Вінниця

ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Функціонування системи публічних закупівель передбачає необхідність забезпечення ефективного використання державних коштів при розвитку конкуренції, прозорості та відкритості процесу закупівель. Оскільки існування будь-якої системи є неможливим без створення належних умов контролю за її функціонуванням, питання державного контролю за здійсненням процедур публічних закупівель є досить актуальними.

Ратифікувавши Угоду про асоціацію між Україною, з однієї Сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої Сторони (далі – Угода про асоціацію), дає можливість Україні в подальшому стати повноцінним членом у Європейському Союзі. Однією із найважливіших реформ, передбачених вказаною Стратегією, є реформа у сфері здійснення державних закупівель [1].

Одним із основних результатів реалізації стратегії у сфері здійснення державних закупівель було прийняття Закону України «Про публічні закупівлі», що вніс численні зміни до порядку здійснення публічних закупівель.

Відповідно до Закону України «Про публічні за купівлі» контроль у сфері публічних закупівель у межах своїх повноважень, визначених Конституцією та законами України, здійснюють Рахункова палата, Антимонопольний комітет України, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю [2].

Оскільки такий контроль здійснюється органами державної влади, він належить до одного з видів державного контролю. Так, відповідно до Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» державний нагляд (контроль) – діяльність уповноважених законом центральних органів виконавчої влади, їх територіальних органів, державних колегіальних органів, органів місцевого самоврядування в межах повноважень, передбачених законом, щодо виявлення та запобігання порушенням вимог законодавства суб'єктами господарювання та забезпечення інтересів суспільства, зокрема належної якості продукції, робіт та послуг, допустимого рівня небезпеки для населення, навколишнього природного середовища [3].

Контроль державних закупівель у сучасних умовах відіграє важливу роль, обумовлену наявністю великої кількості порушень та зловживань у сфері державних закупівель. При цьому згідно з Законом України «Про публічні закупівлі» моніторинг закупівель проводить центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю та його органи на місцях [2].

Відповідно Закону України «Про публічні закупівлі» Антимонопольний комітет України є органом оскарження у сфері публічних закупівель. Як орган оскарження для неупередженого та ефективного захисту прав та законних інтересів осіб, пов'язаних із участю у процедурах закупівлі, Антимонопольний комітет України утворює постійно діючу адміністративну колегію (колегію) з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель. До неї і звертаються учасники, якщо на їхню думку замовник порушив закупівельне законодавство.

Враховуючи те, що на сьогоднішній день існує оновлене законодавство у сфері здійснення публічних закупівель, все-таки виникають проблеми із його застосуванням, зокрема, у сфері державного регулювання та контролю публічних закупівель. Так, трапляються часті випадки подання скарг до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, хоча зазначений орган не є органом оскарження відповідно до законодавства.

Рахункова палата здійснює фінансовий аудит та аудит ефективності щодо здійснення державних закупівель за рахунок коштів державного бюджету. Державний зовнішній фінансовий контроль (аудит) щодо здійснення державних закупівель за рахунок коштів державного бюджету проводиться Рахунковою палатою стосовно всіх стадій державних закупівель і включає перевірку та аналіз законності та ефективності здійснення державних закупівель, дотримання передбачених процедур, оцінку своєчасності отримання товарів, послуг та проведення робіт, а також аналіз стану прозорості та додержання встановлених принципів здійснення державних закупівель. Державний зовнішній фінансовий контроль реалізується шляхом здійснення фінансового аудиту, аудиту ефективності та інших контрольних заходів. Фінансовий аудит полягає у перевірці, аналізі та оцінці правильності ведення, повноти обліку і достовірності звітності щодо надходжень і витрат бюджету, встановлення фактичного стану справ щодо цільового використання бюджетних коштів, дотримання законодавства при здійсненні операцій з бюджетними коштами. Аудит ефективності передбачає встановлення фактичного стану справ та надання оцінки щодо своєчасності і повноти бюджетних надходжень, продуктивності, результативності, економності використання бюджетних коштів їх розпорядниками та одержувачами, законності, своєчасності і повноти прийняття управлінських рішень учасниками бюджетного процесу, стану внутрішнього контролю розпорядників бюджетних коштів [4].

Рахункова палата досліджує та оцінює: систему правових, організаційних і фінансових засад державного замовлення; ефективність формування та виконання державного замовлення. До того ж він охоплює:

перевірку, аналіз законності та ефективності здійснення державних закупівель, дотримання закупівельних процедур; оцінку своєчасності отримання товарів, послуг та проведення робіт; аналіз стану прозорості та додержання встановлених принципів здійснення державних закупівель.

Аналіз виявлених порушень законодавства України щодо державних закупівель, виявлених Рахунковою палатою в ході контрольних заходів, свідчить, що більшість порушень допускається на стадіях підготовки документації з конкурсних торгів та проведення тендерів, коли свідомо встановлюються дискримінаційні умови. Порушення мають широке розповсюдження і по регіонах, і за галузями. Наслідком таких порушень є розкрадання значних державних коштів, проведення «фіктивних торгів», зловживання, які позбавляють державу можливості забезпечення чесних ринкових правил при здійсненні тендерів і, як результат, завищення закупівельних цін на товари, роботи і послуги, а також погіршення якості закупленої продукції [5].

Державна аудиторська служба для виконання покладених на неї завдань має право перевіряти в ході державного фінансового контролю грошові та бухгалтерські документи, звіти, кошториси та інші документи, що підтверджують надходження і витрачання коштів та матеріальних цінностей, документи щодо проведення процедур державних закупівель, дані на електронних носіях, проводити перевірку фактичної наявності цінностей. (коштів, цінних паперів, сировини, матеріалів, готової продукції, устаткування тощо) [6].

Таким чином, Законом України «Про публічні закупівлі» чітко визначено вичерпний перелік органів державної влади, які можуть здійснювати контроль у сфері публічних закупівель: Антимонопольний комітет України, Рахункова палата, Державна аудиторська служба України, які потрібно відмежовувати від органів, що здійснюють державне регулювання у сфері публічних закупівель. Незважаючи на постійне оновлення законодавства у сфері публічних закупівель, до цього часу існують певні проблеми зі здійсненням державного контролю публічних закупівель.

Список використаної літератури:

1. Про стратегію сталого розвитку «України-2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 4.
2. Про публічні закупівлі: Закон України від 25 грудня 2015 р. № 922-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 9.
3. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 5 квітня 2007 р. № 877-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 29. – с. 389.
4. Про Рахункову палату: Закон України від 2 липня 2015 р. № 576-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 36. – С. 360.

5. Звіт про результати аналізу стану державних закупівель в Україні у 2014 та поточному роках [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16747671/Zvit_116.pdf.

6. Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України: постанова Кабінету Міністрів України від 3 лютого 2016 р. № 43 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 12. – С. 43.

**Закладній О.А., фахівець відділу науки,
міжнародної діяльності та інклюзивної освіти,
Вінницький інститут Університету «Україна»,
м. Вінниця**

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ В СИТЕМІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасні ринкові умови господарювання зумовлюють об'єктивну необхідність значного підвищення уваги до питань організації контролю за діяльністю господарюючого суб'єкта з боку його власників і виконавчого керівництва.

Незалежно від видів і масштабів діяльності будь-якого суб'єкта господарювання основна мета зводиться до забезпечення його стабільного та ефективного функціонування, створення високого потенціалу розвитку, а, отже, його фінансової стійкості.

В сучасних умовах господарювання існує чимало загроз фінансової незалежності підприємства. Деякі з них знаходяться поза зоною впливу підприємства, наприклад: економіка України досить нестабільно розвивається, побудована на конкуренції і знаходиться ще в стадії становлення, в умовах слабо відрегульованого правового поля, яке постійно змінюється; недостатньо розроблена система правового захисту інтересів підприємців.

Проте фінансова незалежність підприємства може бути серйозно підірвана зсередини. Прагнення власників бізнесу заощадити кошти, в тому числі на утримання штату співробітників, призводять сьогодні до того, що на менеджерів покладаються функції, традиційно не властиві тим чи іншим ланкам управління. Це призводить до неможливості якісно забезпечити виконання його прямих обов'язків і сприяє виникненню ймовірності здійснення помилкових дій і невірних рішень і, як наслідок, інших більш серйозних несприятливих подій. Найчастіше їх наслідками є податкова, адміністративна і навіть кримінальна відповідальність.

Системи управлінського та бухгалтерського обліку часто не дозволяють виявити незаплановані витрати, зважаючи на неефективність їх функціонування і відсутність ефективних заходів контролю за ними.

Таким чином, основним завданням, яке має вирішувати будь-яке підприємство, будь то суб'єкт малого, середнього або великого бізнесу, є оцінка ризиків і прогнозування свого стану з точки зору виконання властивих йому функцій, вжиття заходів їх захисту від впливу різних внутрішніх і

зовнішніх факторів. При цьому підприємцю важливо не просто робити спроби уникати ризику, а передбачити його, одночасно прагнучи знизити до прийняттого рівня. Для цього необхідний постійний, ефективний і своєчасний контроль над діяльністю підприємства в цілому, його підрозділів і співробітників за допомогою правильно поставленої економіко-правової складової його діяльності, бухгалтерського обліку та звітності.

В умовах, що склалися одним з найбільш дієвих інструментів, що дозволяє знизити ризик виникнення негативних фактів діяльності, з одного боку, і виявити можливості підвищення ефективності бізнесу, а, отже, забезпечення його фінансової стабільності – з іншого, може стати внутрішній аудит.

Згідно МСА 610 «Розгляд роботи внутрішнього аудиту», метою внутрішнього аудиту є удосконалення організації й управління виробництвом, виявлення й мобілізація резервів його зростання [2].

Внутрішній аудит аналізує ситуацію ризику і застерігає від банкрутства, використовує ноу-хау для збільшення прибутку й ефективності нової технології, вживає заходів, що сприяють фінансовій діяльності підприємства.

Наявність на підприємстві системи внутрішнього аудиту, яка охоплює всі аспекти діяльності підприємства, ознака гарного корпоративного управління, до того ж це позитивний сигнал для потенційних інвесторів і кредиторів, підвищує інвестиційну привабливість підприємства і його фінансову стійкість.

Отже, внутрішній аудит, з одного боку, є завершальною стадією управління фінансовою стійкістю підприємства, а з іншого – його необхідною умовою. Практика свідчить, що втрати підприємства від відсутності контролю фінансової діяльності можуть становити до 25%, про що часто навіть невідомо фінансовому менеджеру [4].

Під внутрішнім аудитом ми розуміємо систему оцінки різних сторін діяльності підприємства, що охоплює виробничу і збутову діяльність, облік, аналіз і контроль як інтегральну функцію, що сприяє запобіганню ризиків і їх фінансових наслідків.

В області управління ризиками фахівці внутрішнього аудиту вирішують наступні завдання:

- надають аудиторські рекомендації, що дозволяють запобігти ризику або знизити його до прийняттого рівня;
- проводять оцінку надійності та ефективності системи управління ризиками;
- допомагають менеджменту підприємства в розробці та впровадженні системи управління ризиками підприємства [1].

На підставі вищезазначеного, можна сказати, що головними завданнями, які стоять перед системою внутрішнього аудиту, повинні бути визначені:

- допомога керівникам підрозділів та фінансовому менеджменту підприємства в забезпеченні фінансової стійкості та стабільності, в акумулюванні ресурсів для виконання тактичних і стратегічних цілей;
- аналіз і оцінка діяльності функціональних підрозділів, надання

менеджерам результатів проведеного аналізу та рекомендацій;

- запобігання порушенням і зловживанням (неминучих при відсутності систематичного підходу до роботи з фінансами) шляхом аналізу функціонування системи управління фінансами та її окремих ланок, виявлення й усунення недоліків в роботі підрозділів і підприємства в цілому.

Ефективність внутрішнього аудиту безпосередньо залежить від формулювання і виконання таких основних вимог до організації внутрішнього контролю на підприємстві.

1. Визначення цілей, завдань і документів, що регламентують діяльність внутрішніх аудиторів.

На підприємстві повинно бути створено і прийнято до виконання Положення «Про внутрішній аудит», що визначає місце внутрішнього аудиту в системі управління, його цілі, завдання та функції, склад контролюючої групи, її обов'язки й відповідальність, а також взаємини між підрозділами.

2. Створення на підприємстві департаменту або спеціального відділу внутрішнього контролю. Грамотна організація контрольного процесу і чітка координація дій його учасників дозволяють проводити перевірку на високому рівні з дотриманням основоположних принципів, наприклад, незалежність, об'єктивність, чесність і компетентність.

Внутрішній аудит на підприємстві проводиться у декілька етапів.

На першому етапі встановлюються показники рівня доходів і витрат підрозділів в рамках реалізації їх функціоналу та критерії, що характеризують систему управління фінансовими ресурсами. На підставі планової та звітної інформації визначаються цілі та завдання перевірки.

На другому етапі за завданнями перевірки складається план-графік із зазначенням термінів виконання контрольних процедур, розподіляються обов'язки між співробітниками.

Третій і четвертий етапи – безпосередньо процес перевірки, тобто виконання контрольних процедур. В ході їх реалізації за допомогою методичних засобів збирається і систематизується інформація про об'єкти внутрішнього аудиту та формулюються попередні висновки. Далі відбувається обговорення з менеджерами та керівництвом підприємства та функціональних структурних підрозділів попередніх висновків і пропозицій внутрішнього контролю.

На п'ятому етапі внутрішнього контролю здійснюється підготовка підсумкового звіту та подання його менеджерам за центрами відповідальності й керівництву підприємства.

Таким чином, внутрішній аудит забезпечує контроль у всіх сферах і напрямках діяльності підприємства: виробництво, реалізація, маркетинг, фінанси, управління персоналом. Він є «знаряддям», що дозволяє керівництву підприємства й менеджерам володіти інформацією для прийняття рішень з метою якісного та ефективного управління бізнесом, здатним забезпечити економічне зростання і фінансову стійкість підприємства.

Список використаної літератури:

1. Аудит : підручник / О.А. Петрик, В.О. Зотов, Б.В. Кудрицький [та ін.]. – К. : КНЕУ, 2015. – 498 с.
2. Дмитренко І.М. Аудит (за міжнародними стандартами) : навч. посіб. / І.М. Дмитренко. – К. : Кондор, 2013. – 391 с.
3. Дікань Л.В. Контроль і ревізія : навч. посіб. / Л.В. Дікань. – К. : Знання, 2007. – 327 с.
4. Каменська Т.О. Облік, аналіз та внутрішній аудит витрат виробництва : навч. посіб. / Т.О. Каменська, І.І. Пилипенко, О.Ю. Редько. – К. : ІВЦ Дерстату України, 2007. – 128 с.

Ковальчук С. П. – к.е.н.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Вінниця

ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах постійної динамічності зовнішнього середовища та нових економічних загроз все більшої актуальності набуває постійний моніторинг внутрішнього фінансово-економічного середовища підприємства. Одним із ефективних інструментів оперативного відстеження фінансово-господарських процесів та їх впливу на фінансове становище підприємства виступає внутрішньогосподарський контроль.

Внутрішньогосподарський контроль – це перевірка відповідності фактичних характеристик (процесів, діяльності) об'єктивно установленим вимогам (обмеженням). Це контроль із середини підприємства, на противагу зовнішнім видам контролю (таким як законодавче регулювання, контроль з боку зовнішніх контролюючих організацій) [1, с. 172, 187].

Внутрішньогосподарський контроль є однією із функцій системи менеджменту підприємства. Він реалізується на основі впровадженої в управління функції обліку та є підґрунтям для активізації регуляторної, планової і прогнозної функцій. Таким чином, вагома частка даних для внутрішньогосподарського контролю формується в системі бухгалтерського обліку підприємства. При цьому останній доцільно розглядають як комплексне поняття, що об'єднує фінансовий, управлінський, статистичний та інші види обліку. Зазначена необхідність обумовлюється природою внутрішньогосподарського контролю, в реалізації якого задіяні всі структурні підрозділи підприємства.

Внутрішньогосподарський контроль в сучасній науковій літературі досить часто ототожнюється із поняттям внутрішнього контролю. Внутрішній контроль – це процес, здійснюваний вищим органом, який визначає політику підприємства (наприклад, наглядовою радою, що представляє власників підприємства), його управлінським персоналом вищого рівня (менеджментом) і всіма іншими співробітниками, що у

достатньому та виправданому ступені забезпечує досягнення наступних цілей підприємства:

- доцільність і фінансову ефективність діяльності (включаючи збереженість активів);

- достовірність фінансової звітності;

- дотримання чинного законодавства та вимог регулювальних органів

[2].

Безліч характеристик обох видів контролю в значній мірі перекликаються. Проте, поняття внутрішнього контролю є дещо ширшим. Окрім внутрішньогосподарського контролю в ньому виділяють внутрішньовідомчий (внутрішньосистемний) контроль. Внутрішньогосподарський контроль доцільно вважати проміжною ланкою між внутрішнім контролем та внутрішнім аудитом.

Внутрішньогосподарський контроль інтегрований в систему управління підприємством, що дозволяє пронизувати ним усі структурні підрозділи. Це забезпечує високу продуктивність контролю за умов його належної організації. Контрольні функції виконуються в рамках поточної діяльності на місцях в першу чергу безпосередніми виконавцями фінансово-господарських операцій. Первинна ланка контролю більш високого рівня реалізується спеціальними посадовими особами, що відповідають за контроль діяльності структурного підрозділу, або окремих ланок його діяльності, а також керівником структурного підрозділу.

Вторинною ланкою внутрішньогосподарського контролю доцільно визнати керівні органи підприємства: фінансового директора, директора з виробництва, виконавчого директора. Найвищою ланкою реалізації внутрішньогосподарського контролю на підприємстві виступають колегіальний орган управління, правління підприємства, рада директорів, збори засновників тощо.

В системі внутрішньогосподарського контролю підприємства доцільно виділити внутрішній аудит (рис. 1), який спрямовується на оцінку ефективності функціонування системи внутрішньогосподарського контролю, оцінку ризиків діяльності підприємства та є елементом інформаційного забезпечення корпоративного управління на підприємстві й інструментом для оцінки ефективності його здійснення.

Внутрішній аудит організовується у формі окремого структурного підрозділу в організаційній структурі підприємства, тоді як внутрішньогосподарський контроль розпоршений по всіх структурних підрозділах.

Внутрішній аудит – це свого роду додаткове, незалежне джерело інформації для акціонерів про положення справ на підприємстві, і як усякий ресурс він має свою вартість, тому на невеликих підприємствах, керованих власниками, внутрішній аудит відсутній. Однак, чим більше підприємство, чим складніша його оргструктура, чим більше в ньому територіально відособлених підрозділів, тим більше необхідною буде функція незалежної та

об'єктивної оцінки стану контролю на підприємстві, що і покликаний виконувати внутрішній аудит в інтересах акціонерів [3, с. 45].

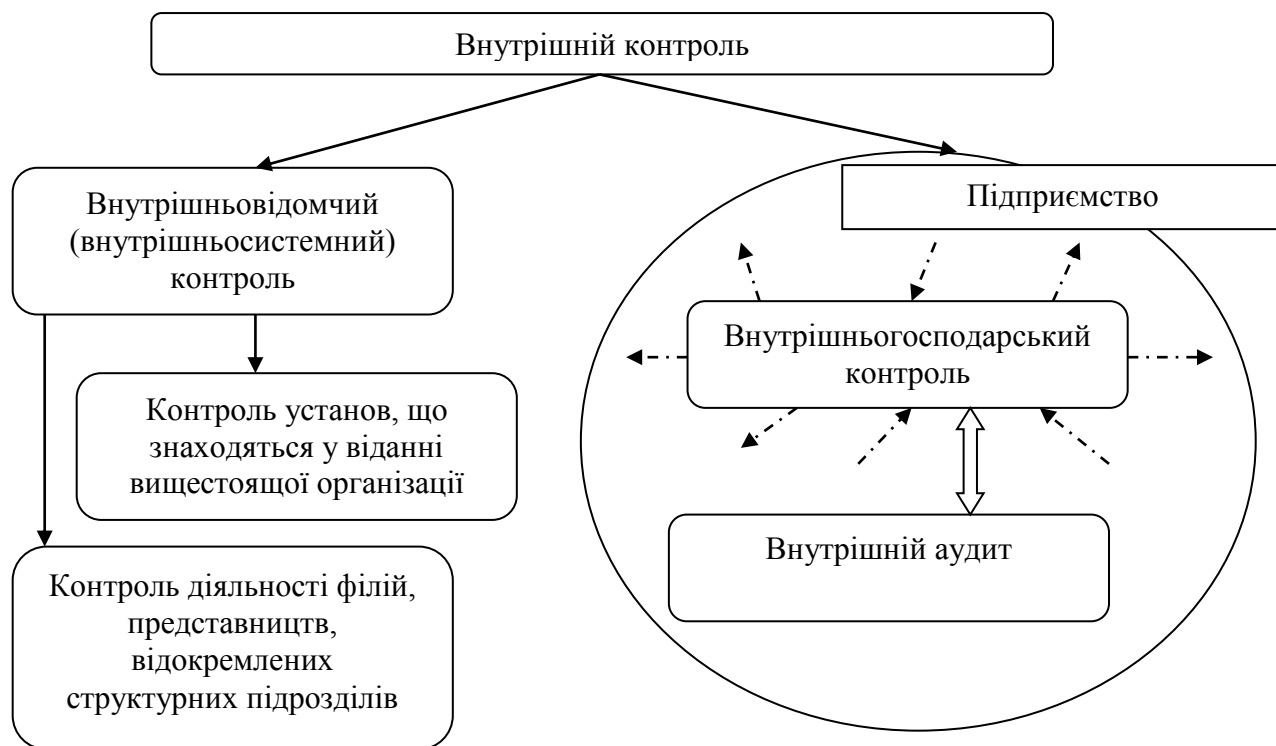

Рисунок 1. Місце внутрішньогосподарського контролю в системі внутрішнього контролю та менеджменту підприємства

Внутрішньогосподарський контроль підприємства спрямовується в переважній більшості на поточну та ретроспективну діяльність, орієнтується на забезпечення збереження та нормування витрат ресурсів і джерел фінансування підприємства. Внутрішній аудит спрямовується на перспективу, що обумовлюється оцінкою ефективності і спрямуванням результатів оцінки на коригування перспективних планів.

При розгляді внутрішньогосподарського контролю як системи, що включає аудит, до основних завдань першого слід віднести:

- документування ключових існуючих і нових бізнес-процесів, оцінка ризиків і впровадження процедур внутрішнього контролю;
- розробка пропозицій з оптимізації бізнес-процесів і документообігу, рекомендації зі зниження ризиків і негативних ефектів їхнього впливу;
- моніторинг ефективності існуючих процедур внутрішнього контролю на періодичній основі;
- взаємодія з підрозділами підприємства з питань розробки та поліпшення системи внутрішнього контролю [3, с. 59].

Таким чином, внутрішньогосподарський контроль є невід'ємним елементом системи менеджменту, що інтегрується у внутрішню управлінську структуру підприємства та спрямовується на перевірку дотримання законності фінансово-господарських операцій, відповідності їх внутрішнім

нормативним актам, забезпечення збереження та нормування витрат ресурсів і джерел фінансування підприємства. Складова внутрішньогосподарського контролю – внутрішній аудит використовується для оцінки системи контролю, ефективності діяльності підприємства та оцінки ризиків.

Список використаної літератури:

1 Роль і місце бухгалтерського обліку, контролю і аналізу в розвитку економічної науки і практики. Збірник матеріалів НПК. – 14 травня 2010 р. К.: КНЕУ, 2010. - 568 с.

2 Інтегрована концепція внутрішнього контролю (COSO) : Комітет спонсорських організацій Комісії Тредуея, 1992. – 4Т. – 353 с.

3 Каменська Т. О. Внутрішній контроль і аудит в управлінні : практ. посібник / Т. О. Каменська, О. Ю. Редько. – К.: «Інформ.-аналіт. агентство», 2015. – 375 с.

Коцербуба Н.В. - к.е.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Вінниця

ОЦІНКА РИЗИКІВ ЙМОВІРНОГО БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

Вплив кризових чинників на розвиток вітчизняної економіки вимагає перегляду концептуальних засад контролю та аналізу, спрямування його на створення дієвих механізмів своєчасного виявлення ризиків, що супроводжують операційну, інвестиційну і фінансову діяльність підприємства.

Дослідження загальних теоретичних та методологічних аспектів антикризового управління ринковою економікою знайшли відображення у працях відомих у світі вчених Е.Альтмана, І.О. Бланка, Є.Ф. Бригхема, П. Друкера, Дж. М. Кейнса, В.В. Ковальова, Е.М. Короткова, Л.О. Лігоненко, А.А. Мазаракі, Т. Пітерса. Українські та російські автори (С.В. Бардаш, М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, М.А. Гарасим, С.Ф. Голов, І.К. Дрозд, В.І. Н.М. Малюга, Є.В. Мних, О.А. Мошковська, О.А. Шевчук) розглядають питання внутрішньогосподарського обліку і контролю відокремлено, лишаючи поза увагою проблеми створення інтегрованої інформаційної системи протистояння кризовим загрозам [1-3].

В системі антикризового управління підприємством метою внутрішньогосподарського контролю є забезпечення економічної безпеки та ефективного функціонування суб'єкта господарської діяльності, запобігання кризовим ситуаціям і банкрутству.

У фінансовому менеджменті застосовуються численні моделі прогнозування ймовірного банкрутства підприємства, серед яких треба назвати індекси Альтмана, Копана і Гольдера, Тішоу, Таффлера. На наш погляд, застосування названих індексів надзвичайно ускладнюється необхідністю адаптації критеріїв оцінки до специфіки діяльності вітчизняних підприємств роздрібною торгівлі, що робить неефективним їх застосування у

внутрішньогосподарському контролю. Застосування того чи іншого індексу вимагає попередньої перевірки відповідності оцінок, що можуть бути зроблені на його основі, реальному фінансовому стану підприємства. Тільки після цього на основі названих вище індексів може бути побудована система стандартів контролю ризику ймовірного банкрутства підприємства.

Більш прийнятною виглядає методика інтегральної оцінки ймовірного банкрутства за системою формалізованих критеріїв, яка ґрунтується на застосуванні співвідношень між визначеними показниками балансу підприємства. Зважаючи на особливості формування активів підприємств роздрібної торгівлі на сучасному етапі, які проявляються у фінансуванні необоротних активів за рахунок частки поточних зобов'язань, нами запропоновано додати до характеристик ймовірного банкрутства показник оборотного власного капіталу, від'ємне значення якого є ознакою критичного фінансового стану. Отже, запропоновані зміни надали методиці оцінки ймовірного банкрутства наступного вигляду (табл. 1).

Таблиця 1 - Критерії інтегральної оцінки ймовірного банкрутства за системою формалізованих критеріїв

Критерій оцінки ймовірного банкрутства	Оцінка фінансової стійкості	Умовні позначення
$33 < ВОК$	Абсолютна фінансова стійкість	33 – залишки запасів і затрат, ВОК – залишки власного оборотного капіталу ДФЗ _{НОРМ} – нормальні джерела формування запасів і витрат (власний оборотний капітал, короткострокові кредити банків, кредиторська заборгованість за товари, векселі видані, поточні зобов'язання з одержаних авансів).
$ВОК < 33 < ДФЗ_{НОРМ}$	Нормальна фінансова стійкість	
$33 > ДФЗ_{НОРМ}$	Нестійкий фінансовий стан	
$33 > ДФЗ_{НОРМ}$ (за умови, що підприємство має прострочені кредити, кредиторську і дебіторську заборгованість)	Критичний фінансовий стан	
$ВОК < 0$	Загроза банкрутства	

Дані, що містяться у звіті про фінансові результати, так само, як і балансові, доцільно залучати у підсистему внутрішньогосподарського контролю по закінченні звітної періоду (кварталу, півріччя, року). Контролю підлягають відхилення абсолютних та структурних показників доходів і витрат від планових значень, а також відхилення від плану фінансових результатів і показників рентабельності. Для контролю тенденцій зміни доходів, витрат і фінансових результатів доцільно залучити також відносні показники динаміки (темпи росту або приросту), обчислені за період тривалістю 3-5 років. Критерієм оцінки є планові показники або показники

попередніх періодів. Оцінка виконання планів є позитивною, якщо фактичні показники максимально наближені до планових. Треба зауважити, що перевищення перевиконання плану доходів може супроводжуватись зростанням витрат. У цьому випадку необхідно порівняти відносні показники виконання плану доходів і витрат: за умови, якщо ступінь виконання плану доходів вища за ступінь виконання плану витрат, така ситуація заслуговує на позитивну оцінку. Ситуація, за якої спостерігається від'ємне відхилення прибутку від планового показника, вимагає, перш за все, виявлення і скорочення витрат, які стали причиною зниження прибутку.

Показники динаміки доходів, витрат і фінансових результатів з точки зору оперативного реагування на їх зміну, оцінюються дещо інакше. Якщо темпи росту доходів і прибутку перевищують 100%, ситуація вважається такою, що не потребує коригування. За умови, якщо показники тривалий час складають 100% або незначно перевищують це значення, ситуація потребує оперативного втручання і нормалізації. Нарешті, у випадках, коли показники зростання доходів та прибутку є нижчими за 100%, або темпи росту витрат перевищують темпи росту доходів, ситуація вимагає втручання, навіть якщо термін спостережень не є тривалим.

Так само і показники рентабельності, які мають від'ємне значення, є ознакою операційної кризи і вимагають негайного втручання.

Дослідження грошових потоків у внутрішньогосподарському контролі здійснюється за показниками складу і структури надходжень та витрачання коштів, розподілених за видами діяльності, шляхом оцінки відхилень фактичних показників від їх планових значень на основі звіту про рух грошових коштів. Деталізація отриманих результатів за періодами та центрами відповідальності здійснюється на основі платіжного календаря. Важливим для внутрішньогосподарського контролю є також співставлення звітних даних з підсумковими даними, отриманими на основі платіжного календаря. Відсутність тотожності даних є ознакою недоліків організації оперативного контролю руху грошових коштів.

Дослідження методики та організації внутрішньогосподарського контролю у системі антикризового управління підприємством роздрібною торгівлі дозволили запропонувати методику розрахунку та обґрунтування критеріїв оцінки фінансової стійкості в умовах дії кризових ризиків.

Список використаної літератури:

1. Аналіз і контроль в системі управління капіталом підприємства / [Мних Є.В., Бутко А.Д., Большакова О.Ю., Кравченко Г.О., Никонович Г.І.]. / . – К.: КНТЕУ, 2005 – 232 с.
2. Брігхем Є.Ф. Основи фінансового менеджменту / Є.Ф. Брігхем. Пер. с англ. – К.: Молодь, 1997. – 1000 с.
3. Шевчук О.А. Внутрішній контроль в системі інноваційного менеджменту підприємств: монографія / О.А. Шевчук - К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. - 371с.

ЗАВДАННЯ СЛУЖБИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ

Під загальною системою контролю на підприємстві розуміють комунікаційну мережу управлінського обліку, за допомогою якої забезпечується відповідність, якість та ефективність рішень, прийнятих на підприємстві, з реалізацією їх на практиці і як запорука правильних дій в майбутньому.[3]

В умовах мінливості кон'юнктури ринку, а також тенденцій його розвитку, високий рівень інновацій саме фінансових інструментів, якими керують підприємства, значну їх підпорядкованість векторам руху макроекономічних і соціально-політичних процесів у світовому співтоваристві було визначено основні напрями формування програм і проектів реалізації фінансової стратегії. Дослідження зазначених напрямів потребує формування чітких завдань для внутрішнього аудиту з метою запобігання непередбачених ризиків, захисту фінансових ресурсів від знецінення або інших подій, що можуть вплинути на управління та очікуваний результат, отже, визначимо основні завдання внутрішнього аудиту, щодо програм та проектів реалізації фінансової стратегії (табл.1).

Таблиця 1 – Основні завдання аудиту пріоритетів стратегії управління фінансовими ресурсами

Напрями формування програм і проектів по реалізації фінансової стратегії	Завдання внутрішнього аудиту
1	2
1) для підприємства виокремлення пріоритетних ринків і окремих цільових сегментів щодо діяльності на перспективу;	Перевірити якість моніторингу отриманої інформації про ринок, оцінити суттєвість ризиків щодо просування на ринок, фактори що впливають та їх класифікація на регульовані та не регульовані. Оцінити алгоритм просування продукції та розрахунок грошових ресурсів для його забезпечення.
2) аналіз і обґрунтування стабільних джерел фінансування;	Дослідити потенційні можливості інвестицій, структуру та характер та дати оцінку реальності їх отримання та оцінити притаманні ризики.
3) вибір фінансових інститутів як партнерів і посередників, що можуть ефективно співпрацювати з підприємством у довгостроковому періоді (зокрема, по створенню стратегічних альянсів);	Провести моніторинг фінансових інститутів, їх місце на ринку фінансових ресурсів, історію співпраці з іншими емітентами, можливості та умови співпрацювання, оцінити ефективність співпраці, провести критичний аналіз прогнозу співпраці: фінансова політика, результати співпраці з іншими суб'єктами, прозорість та оперативність отримання інформації та виконання домовленостей, гнучкість прийняття рішень та розуміння прав та обов'язків сторін щодо співпраці

1	2
4) розробка довгострокової інвестиційної програми, погодженої з пріоритетними напрямками розвитку підприємства, зумовленими загальною стратегією;	Оцінити розмір, характер та ефективність від оприбуткування потенційних фінансових ресурсів, захист фінансових ресурсів від інфляції, визначення і тестування ступені впливу зовнішніх та внутрішніх факторів, оцінка доцільності альтернативних варіантів, аналіз розвитку подій за різними сценаріями, гнучкість прийняття рішень тощо
5) використання фінансових механізмів майбутніх угод за проектом злиттів і поглинань, а також інших заходів щодо фінансової реструктуризації підприємства;	Моніторинг та дослідження діяльності потенціальних фінансових партнерів, аналіз стратегії ділової активності, функціональний аналіз, тестування способів злиття та поглинань, бізнес-стратегії, перевірка договорів та намірів, моніторинг на дотриманість законодавчих вимог
6) створення умов на майбутнє щодо підтримки поступового зростання ринкової вартості підприємства і стабільних курсів випущених цінних паперів;	Аналіз ресурсного потенціалу підприємства, аналіз можливості перетворення активів на фінансові ресурси, взаємозаміна активів. функціонально-вартісний аналіз, тестування варіантів зростання вартості підприємства, моніторинг ринку цінних паперів, дослідження нормативно-правової бази, варіантів захисту фінансових ресурсів підприємства від можливих ризиків.
7) формування й удосконалення в перспективі ефективних внутрішніх фінансових потоків підприємства, механізмів трансферного ціноутворення;	Перевірка діяльності контрагентів, аналіз стратегії ділової активності, функціональний аналіз, тестування способів реструктуризації, бізнес-стратегії, перевірка договорів, моніторинг на дотриманість законодавчих вимог
8) побудова відповідно до стратегії програми ефективного централізованого управління фінансами в сполученні з обґрунтованою децентралізацією інших управлінських функцій у рамках великого диверсифікованого підприємства;	Експертна оцінка портфелю фінансових ресурсів підприємства, його ризиковість та мобільність перетворення в інші рентабельні активи з мінімальними втратами. Мобільність, професіоналізм, єдине розуміння фінансової стратегії управлінською структурою різного рівня. Визначення та класифікація потенційних ризиків та процедури, щодо їх запобігання чи зменшення впливу.
9) розрахунки прогнозів фінансових показників при стратегічному плануванні діяльності підприємства.	Оцінити реальність досягнення показників з врахуванням факторів впливу та потенційних ризиків. Тестування альтернативних варіантів, як засіб захисту від непередбачених ситуацій, достатність ресурсної бази та хеджування

Розробка методик і рекомендацій щодо проведення внутрішнього аудиту системи управління фінансовими ресурсами, повинна враховувати такі положення:[1]

- як будь-яка складна система, організація, підприємство повинно мати незалежні внутрішні зворотні зв'язки, що відслідковують ефективність функціонування системи;

- ринкові механізми, спонукають до швидких змін “зовнішніх” зв'язків між підприємствами і організаціями, як “внутрішні” відносини змінюються повільніше та залежать від «зовнішніх»;

- рівень конкуренції продукції зріс настільки, що без солідного економічного підґрунтя (фінансової підтримки) стало взагалі неможливо створювати інформацію і вироби, що претендують на ринковий успіх.

Представимо основні задачі внутрішнього аудиту стратегії управління фінансовими ресурсами, які обумовлюються управлінням:[2]

1) перевірка і оцінювання економічної ефективності підприємства як за фінансовими так і за іншими показниками – для інформування і надання впевненості управлінському персоналу щодо потенціалу підприємства по поточним роботам і на перспективу;

2) огляд систем бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю (якщо така служба є на підприємстві), перевірка цих систем, моніторинг їх діяльності, надання рекомендацій по вдосконаленню – для оптимального управління операційною діяльністю;

3) виявлення і мінімізація виробничих ризиків, притаманних етапам виробництва – для економії ресурсів і перерозподілу фінансування;

4) перевірка фінансової і, в цілому, господарської інформації, шляхом застосування відповідних процедур контролю – для оцінки продуктивності понесених витрат у відповідності до отриманого результату;

5) перевірка дотримання законодавчої бази, нормативних актів, політики і директив управлінського персоналу – для забезпечення узгодженості процедур управління чинному законодавству і стратегії підприємства в цілому.

Визначені завдання дають можливість сформулювати план аудиту стратегії управління фінансовими ресурсами та визначитись із методами, прийомами та процедурами аудиту.[4]

Для належного планування і якісного аудиту, аудиторам необхідно зібрати багато інформації за короткий термін. Найчастіше для таких цілей використовують тести, вони складені як простий перелік питань відповідно до специфіки, організації, управління сфер бізнесу замовника аудиту. Іноді до питань надаються варіанти відповідей, найчастіше у вигляді ствердження «так» чи заперечення «ні» щодо досліджуваного питання. Якість отриманих результатів є достатньо низькою через незначну інформативність простих відповідей на питання.[1]

Застосування теорії складання тестів для оцінки бізнесу замовника, ризиків, існуючих систем контролю дозволить, на нашу думку, вивести на якісно новий рівень результативність дослідження суб'єкта господарювання для цілей розробки загальної стратегії аудиту та плану аудиту фінансової звітності. Аудитори використовують тестування для підтвердження їхнього розуміння того, як працює система, та для формування думки про

відповідність тих чи інших ресурсів потребам аудиту, оцінки потенційних ризиків, чи їх виявлення (наявність досвіду, оцінка трудових ресурсів тощо).

Тестування може проводитися на різних етапах аудиту, в залежності від поставленої мети аудиту та можуть бути як самостійно достатніми та відповідними процедурами так і допоміжними заходами для забезпечення впевненості аудитора. Механізм застосування тестів, як засіб аудиторських процедур буде розглянуто в подальших публікаціях.

Список використаної літератури:

1. Каменська Т. О. Редько А.Ю. Внутрішній контроль і аудит в управлінні: практ. посіб. / Т.О. Каменська, О. Ю. Редько; Наук. шк. аудиту, Нац. Центр Обліку та Аудиту. – К.: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2015. – 375 с.

2. Крупельницька І.Г. Методико-організаційні аспекти внутрішнього аудиту інвестицій в нові проекти та їх техніко-економічний аналіз // Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту в Україні : традиції, проблеми , перспективи. Збірник тез доповідей V наукової конференції пам'яті д.е.н., проф. Бородкіна О.С. – Київ : ДАСОА, 2007.- С. 165-170.

3. Крупельницька І. Проблематика економічного аналізу ліквідності і платоспроможності в сучасних умо- вах / І. Крупельницька // Інноваційна економіка. – 2013. – № 8 (46). – С. 319–322.

4. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг, Ч.1, К, Видання 2015 р. –1250 с.

Кудирко О.М. – к.е.н., доцент,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Вінниця

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ, ЙОГО ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ ТА ОБ'ЄКТИ

На сьогоднішній день стрімко збільшується кількість акціонерних товариств. Оскільки найбільші капітали сконцентровані в руках певного кола осіб, набуло поширення використання на підприємствах найманих менеджерів. В зв'язку з цим, з'явилася потреба контролювати функціонування вкладеного капіталу та діяльність найманих працівників. Все це спричинило появу та розвиток такого поняття як внутрішній аудит.

Метою написання роботи є розкриття основних завдань і функцій внутрішнього аудиту та обґрунтування необхідності впровадження у великих підприємствах.

Значний внесок у розвиток внутрішнього аудиту належить таким вченим як: Б. Усач, Л. Нападовська, А. Богомолів, М. Білуха, Ю.Воропаєв, Є. Калюга, В. Сопко, Ф. Бутинець, І. Дмитренко. У дослідження питань необхідності, функцій та завдань внутрішнього аудиту, його місця у системі наук внесли такі відомі зарубіжні вчені як Е. Аренс, Р. Адамс, Р. Додж, Дж. Лоббек, Дж. Робертсон, А. Роджер.

Для досягнення поставленої вище мети та спираючись на проведені раніше дослідження у сфері внутрішнього аудиту, необхідно обґрунтувати його значущість в сучасних умовах ведення фінансово-господарської діяльності.

Під внутрішнім аудитом розуміють організовану на підприємстві систему контролю, що діє в інтересах його керівництва або власника, регламентовану внутрішніми документами, метою якого є додержання встановленого порядку здійснення бухгалтерського обліку і перевірка надійності функціонування системи внутрішнього контролю.

Мета внутрішнього аудиту – сприяння ефективному виконанню завдань і цілей, задля яких функціонує підприємство. Одним із основних завдань – є контроль за станом і функціонуванням системи внутрішньогосподарського контролю. При цьому внутрішній аудит не є одним із видів внутрішньогосподарського контролю та не замінює його.

Організацію внутрішнього аудиту покладено на керівника підприємства або його власника, тому служба внутрішнього аудиту відповідає перед власником за ефективне використання системи бухгалтерського обліку, достовірність фінансової звітності та дотримання чинного законодавства.

Внутрішній аудит, як правило, створюється у великих акціонерних товариствах або корпораціях, тому критерієм доцільності організації внутрішнього аудиту буде масштаб діяльності підприємства (від якого залежить чи потрібен додатковий контроль за діяльністю підприємства, оскільки чим менше підприємство, тим менший ризик не виявлення помилок внутрішньогосподарським контролем), а також, чи має підприємство в своєму розпорядженні достатньо коштів на утримання служби внутрішнього аудиту і, чи не перевищують витрати на внутрішній аудит корисний ефект від його використання. За масштабами роботи підрозділяють загальний аудит (з усіх питань) та локальний (по окремих напрямках аудиту).

Важливим є те, що основна відмінність внутрішнього аудиту від зовнішнього полягає у тому, що він залежний, тобто підпорядкований керівництву тієї фірми, де він проводиться. Однак об'єктивність внутрішнього аудиту забезпечується ступенем його незалежності в організаційній структурі управління підприємством.

Функції внутрішнього аудиту визначаються керівництвом або власником залежно від специфіки діяльності підприємства, однак можна виділити низку типових функцій внутрішнього аудиту незалежно від особливостей діяльності підприємства:

- перевірка системи бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю;
- перевірка бухгалтерської і оперативної інформації;
- перевірка додержання законів та інших нормативних актів, вимог облікової політики, інструкцій, рішень і вказівок керівництва або власників;
- перевірка діяльності різних ланок управління підприємством;
- перевірка ефективності механізму внутрішнього контролю;

– перевірка наявності стану, забезпечення збереження майна підприємства;

– сприяння мінімізації витрат, виробничих запасів, грошових коштів, основних засобів;

– оцінка використання підприємством програмного забезпечення;

– службові розслідування окремих випадків, підозр у зловживаннях;

– розробка і подання пропозицій щодо усунення виявлених недоліків;

– розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності управління [1, с. 32].

Об'єкти аудиту можуть бути різними залежно від особливостей економічного суб'єкта та вимог керівництва або власника, але існують основні об'єкти внутрішнього аудиту:

1. ведення бухгалтерського обліку;

2. достовірність звітності;

3. податковий облік;

4. відповідність структури управління підприємством;

5. система внутрішнього контролю;

6. стан активів підприємства;

7. якість роботи економічних і технічних служб;

8. фінансова стійкість і платоспроможність [2, с. 55].

Належний внутрішній аудит має фіксувати та відслідковувати дотримання суб'єктами контролю вимог чинних законодавчих та нормативних актів щодо ефективності та цільового використання бюджетних або власних коштів, збереження майна, правомірність та ефективність використання фінансових, матеріальних і трудових ресурсів, достовірності бухгалтерського обліку і звітності тощо.

Не слід забувати і про такий аспект, як розробка методик внутрішнього аудиту, робочої документації тощо. Такі документи на підприємстві можна оформити у вигляді корпоративних стандартів, що значно полегшить роботу внутрішніх аудиторів та сприятиме усвідомленню управлінським складом підприємства тієї інформації, що надає аудит. [3, с. 163].

Належно організована робота внутрішнього аудиту, а особливо в умовах виходу з економічної кризи, спонукатиме працівників підприємства дотримуватися чинного законодавства та нормативних актів, а також розробленої підприємством політики, планів, внутрішніх правил та процедур, вчасно виявляти та знижувати ризик непередбачених витрат чи втрати репутації підприємством. Форми організації служби внутрішнього аудиту на окремому підприємстві повинні вирішуватися власником або керівником в залежності від цілей та задач, поставлених перед цією службою, але в будь-якому випадку служба внутрішнього аудиту повинна бути укомплектована професійно придатними, кваліфікованими кадрами, які здатні виконати покладені на них функціональні обов'язки.

Ефективний внутрішній аудит може знизити витрати компанії на зовнішній аудит, але не може скасувати його необхідність для компанії.

Також важливо врахувати, що не рекомендується користуватися послугами зовнішнього аудитора компанії для проведення внутрішніх аудитів, оскільки подібне поєднання може призвести до втрати принципу незалежності, що є одним із першорядних чинників у роботі зовнішнього аудитора.

Підвищенню ефективності діяльності підприємства може суттєво сприяти інтеграція внутрішнього аудиту з управлінським обліком та функціонально-вартісним аналізом, які спільно мають утворити систему дієвого контролінгу, покликану вишукувати та мобілізувати резерви економії ресурсів, раціоналізацію технологічних процесів, зменшення собівартості та підвищення конкурентоспроможності продукції, товарів, робіт (послуг). Підприємство не повинне розглядати внутрішній аудит як систему лише контролю з фіскальною метою, а як систему, що покликана знайти приховані резерви на підприємстві з метою покращення ефективності діяльності підприємства.

Отже, із впровадженням внутрішнього аудиту підприємство матиме істотні переваги, зокрема: виявлення резервів засобів та джерел підприємства, розробка рекомендацій щодо удосконалення системи обліку на підприємстві, що в кінцевому випадку призведе до економії витрат. Ефективна система внутрішнього аудиту на підприємстві значно підвищить інтерес інвесторів до таких підприємств.

Список використаної літератури:

1. Кравченко В.В. Проблеми та перспективи розвитку внутрішнього аудиту в сучасних умовах господарювання // Наукові праці КНТЕУ. Економічні науки – 2010. – № 17. – С. 32-35.
2. Макеєва О. Перспективи розвитку внутрішнього аудиту в Україні // Економіст. – 2010. – №6. – С. 54-57.
3. Марченко Д.М. Удосконалення організації внутрішнього фінансового контролю підприємств // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №2. – С. 163-171.

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Жукова О.А., старший викладач,
Вінницького інституту Університету «Україна»
м. Вінниця
Скібіцька Л.М, здобувач вищої освіти
Вінницького інституту Університету «Україна»
м. Вінниця

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВОГО СТАНУ БАНКУ

Розвиток сучасного світового господарства відбувається в умовах фінансових криз, що здійснюють вплив на мікро- і макроекономічну динаміку, функціонування транснаціональних компаній і банків, діяльність національних та інтеграційних фінансових систем, слугують своєрідним тестом на їх здатність протистояти внутрішнім і зовнішнім шокам та використовувати нові можливості для оновлення. Надійність функціонування банківської системи, за вище вказаних умов, великою мірою залежать від стану і якості аналітичної роботи в центральному банку країни та комерційних банках.

Аналіз діяльності банків є відправним пунктом ефективного управління як окремим комерційним банком, так і банківською системою в цілому, а також вихідною базою для прийняття управлінських рішень на всіх рівнях. З його допомогою виробляється стратегія і тактика розвитку банку, обґрунтовуються плани й управлінські рішення, здійснюється контроль за їх виконанням, оцінюються результати діяльності банку.

Питанням дослідження аналізу діяльності банку займалися як вітчизняні так і зарубіжні вчені, а саме: Афанасенко М. В, Бутинець Ф. Ф., Баришкевич О. В., Герасимович А. М., Головач Н. А., Самсонова О. І., Кочетков В. М., Раєвська Т. М., Савлук С. М. та багато інших. В їх публікаціях широко розглядаються питання, пов'язані з аналізом діяльності комерційних банків.

Аналіз діяльності банку є системою спеціальних знань, необхідних для дослідження тенденцій його розвитку, науковим обґрунтуванням планів і управлінських рішень, контролем за їх виконанням, оцінкою результатів, а також пошуком резервів підвищення ефективності фінансових показників діяльності банку.

Об'єктами аналізу діяльності комерційного банку є: заходи щодо формування капіталу банку, а також його структура, якість активів; показники прибутковості функціонування банку, що дають змогу судити про ефективність його роботи; показники ліквідності та платоспроможності банку, які характеризують його фінансову стійкість; темпи зростання банку; ризики, що впливають на діяльність банку.

Дослідження методик аналізу банківської діяльності свідчить, що на сьогодні єдина система показників, які в узагальнюючому вигляді характеризують їх фінансовий стан, остаточно ще не склалася. Кожний банк використовує свої самостійно розроблені методики, що включають різні показники, які часто суттєво різняться.

Більшість методик поєднує чотири групи показників, що дають можливість оцінити фінансовий стан банку виходячи із:

- 1) оцінки фінансової стійкості;
- 2) оцінки ділової активності;
- 3) оцінки ліквідності;
- 4) оцінки ефективності управління.

Показники фінансового стану являють собою коефіцієнти, що розраховуються на основі даних балансу комерційного банку та звіту про прибутки і збитки. При виборі методики діагностики фінансового стану банку слід враховувати мету та дотримуватися певного алгоритму, який включає наступні етапи.

На першому етапі визначається інформаційна база для проведення дослідження. Ця інформація потрібна для вироблення рішень щодо змін в оперативній або стратегічній діяльності банку.

На другому етапі серед показників, які характеризують діяльність банку, визначаються ті, які систематизуються за функціональними складовими банку, а також здійснюється їх розрахунок.

На третьому етапі нормативні (порогові) значення показників порівнюються з фактичними чи плановими значеннями. Це один із найважливіших етапів, тому що від правильності встановлених нормативних значень показників залежить значення комплексного показника фінансової безпеки.

На четвертому етапі отримані під час розрахунку показники аналізуються в динаміці за останні роки. Якщо фактичні чи прогнозовані показники не виходять суттєво за межі порогових значень, то банк перебуває в зоні фінансової безпеки, у протилежному випадку банк перебуватиме у зоні дії негативних факторів впливу, які різнитимуться за ступенем інтенсивності. У цьому випадку необхідно запроваджувати заходи щодо підвищення фінансової стійкості банку.

Також на даному етапі слід здійснити прогнозування рівня безпеки банку, тобто передбачення подій (процесів) у фінансовій діяльності на майбутнє, а також оцінку можливостей підтримання рівня фінансової безпеки банку на належному рівні.

Важливою складовою проведення діагностики фінансового стану є ретельне вивчення звіту про фінансовий стан банку. Саме він містить основну інформацію для проведення коефіцієнтного аналізу за будь-якою існуючою методикою.

Основними особливостями комплексного аналізу є всебічне вивчення фінансово-господарської діяльності банків, використання системного підходу

до різних видів аналізу та виявлення резервів розвитку з метою ефективного використання наявних ресурсів.

Установи банку на відміну від інших суб'єктів господарювання підлягають більш пильному контролю з боку суспільства. Це обумовлено тим, що вони:

- впливають на економічну кон'юнктуру в країні і є провідниками грошово-кредитної політики центрального банку;
- оперують "суспільними грошима" як у процесі формування власних капіталів, так і під час залучення коштів вкладників;
- наражаються на великі ризики, дія яких може дуже швидко вивести банківський ринок зі стану рівноваги.

Зазначені чинники обумовлюють об'єктивну потребу у встановленні дієвої системи контролю за діяльністю комерційних банків. Що в свою чергу, формує потребу у проведенні систематичного економічного аналізу комерційного банку.

Отже, використовуючи різноманітні методи аналізу банківський менеджмент повинен діагностувати та прогнозувати наявні та потенційні загрози фінансовій безпеці. Діагностика фінансового стану банку є комплексом послідовних дій, в межах яких оцінюються існуючі та потенційні загрози існування та розвитку діяльності банку та може вважатися необхідною аналітичною базою для ухвалення управлінських рішень, що дозволяють попередити кризові ситуації у фінансово-економічній сфері.

Список використаної літератури:

1. Афанасієвська Т. В. Роль економічного аналізу в забезпеченні ефективного функціонування комерційних банків / Т. В. Афанасієвська // Управління розвитком. – 2013. - №10. – С. 75 – 77. - Режим доступу : <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/4181>

2. Васильєва Т. Діагностика банківських криз на основі розрахунку прогнозного індикатора кризи / Т. Васильєва, С. Леонов, О. Афанасієва // Вісник національного банку України. – 2013. – № 11. – С. 22–28.

3. Вовканич А.І. Економічний аналіз банківської діяльності /А.І. Вовканич/ - Режим доступу : <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/7543/1/ЕКОНОМІЧНИЙ%20АНАЛІЗ%20БАНКІВСЬКОЇ%20ДІЯЛЬНОСТІ.pdf>

4. Жукова О.А., Бачинська І.А. Щодо методики діагностики фінансового стану банку/ О.А. Жукова, І.А. Бачинська // Подільський науковий вісник. – Науки: економіка, педагогіка. – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД». - 2017. - № 3. – 92 с. – с. 14-18. - Режим доступу: http://pnv.in.ua/images/Magazine/3_2017.pdf

5. Коваленко В.В. Чопікова Є.В. Місце діагностики в системі антикризового управління сучасними банками / В.В. Коваленко, Є.В.Чопікова // Економіка і суспільство. Випуск 5 / 2016. – с.362 – 366. - Режим доступу : http://www.economyandsociety.in.ua/journal/5_ukr/65.pdf

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Перехід України до ринкової економіки вимагає від підприємств підвищення ефективності виробництва, конкурентоспроможності продукції та послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу та інноваційних форм й методів управління. Це зумовлює застосування різних методів економічного аналізу для оцінки їхньої фінансово-господарської діяльності при прийнятті управлінських рішень. Найпоширенішими сучасними методами економічного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств є метод конференції ідей, мозковий штурм, метод колективного блокноту та ін. Це методи, які забезпечують формування єдиної спільної думки в результаті взаємодії залучених фахівців-експертів.

Питання застосування колективних експертних методів досліджували такі вчені-економісти: В.В. Вітлінський, С.І. Наконечний, А.Б. Каменський, О.Л. Устенко, С.С. Осадець, В.А. Дерій, О.П. Панфілова та інші.

Метод конференції ідей — метод пошуку нової підприємницької ідеї, який за своєю сутністю схожий на метод «мозкового штурму», але відрізняється від нього тим, що допускає доброзичливу критику, яка спрямовує висунуті ідеї в потрібному напрямку. Вважається, що така критика допоможе поліпшити ідею [1, с. 44]. Мета методу – звільнити думки і фантазію учасників від стримуючих факторів і направити їх на обговорення та пошук оптимального вирішення проблеми.

До конференції залучають керівників і співробітників, які постійно мають справу з цією проблемою, а також новачків, оскільки вони вільні від стереотипів традиційних рішень і часто висувають свіжі ідеї. Не рекомендується запрошувати осіб, які скептично налаштовані щодо можливостей вирішення даної проблеми та так званих «всезнаюк» – фахівців, яким нібито все відомо заздалегідь. На конференції ідей її керівник веде себе як рівний серед рівних. До додаткової його функції належить обов'язок стежити за ходом конференції, підтримувати невимущену обстановку, допомагати висуненню ідей. В процесі «конференції ідей» дозволені тільки доброзичливі репліки або коментарі. Найбільший ефект досягається при числі учасників 8-12 чоловік і тривалості не більше 30-45 хв. В процесі конференції ідей можливе використання різних методів і прийомів колективної творчої роботи.

Мозковий штурм – це метод оперативного, швидкого вирішення завдань на основі стимуляції творчої активності людей, які беруть у ньому участь і пропонують свої різноманітні ідеї. Сутність даного методу полягає в тому, щоб відібрати групу людей, які розділяться на дві частини. Одна з них буде генерувати ідеї, а друга – аналізувати. Забороняється хоч якась критика. Ідея, яку підтримає більшість, буде вважатися правильною. В умовах мозкового

штурму засобом, що дозволяє прибрати так звані бар'єри, виступає дискусія, яка допомагає вивільнити творчу енергію і, включивши людей в інтерактивну комунікацію, долучити їх до активного пошуку рішень поставленої проблеми.

Мозковий штурм є, по суті, найбільш вільною формою дискусії. Головна функція цієї технології – забезпечення процесу генерування ідей, без їх критичного аналізу та обговорення учасниками [2, с.158].

Під час “мозкового штурму” на першому його етапі – генерації ідей – кожний учасник вільно висуває свої пропозиції щодо вирішення поставленого завдання. Ця форма обговорення базується цілковито на дотриманні учасниками загальноприйнятих етичних норм. На першому етапі обговорення критика висунутих ідей та пропозицій повністю забороняється. А відтак усі учасники можуть спокійно висловлювати свої думки, знаючи, що їх не назвуть смішними або недоречними (критичні зауваження порушують творчий процес). На цій стадії перевага віддається кількості, а не якості висунутих ідей.

Після генерації ідей, на другій стадії, ідеї ретельно обговорюються, економічно оцінюються. Бажано вибрати серед них кращі, а не відкинути гірші. Навіть “найбезглуздіші”, на перший погляд, ідеї розглядаються уважно і серйозно. На авторстві ідей не слід наголошувати, бо найчастіше кращі ідеї є результатом колективної творчості. На стадії обговорення учасники повинні розвивати висунуті ідеї: у будь-якій з них можна знайти раціональне зерно. У кінцевому підсумку відбирається найліпша з них. Значний ефект дає комбінування ідей за допомогою складання переліку всіх запропонованих варіантів виконання аналізованої функції із зазначенням переваг та недоліків кожного з варіантів.

Після відбору кращої ідеї треба розділитися на дві групи – прибічників і противників. Вони спробують ще раз проаналізувати всі аргументи “за” і “проти” висловленої ідеї.

Мозковий штурм часто використовується в бізнес-плануванні та аналізі, щоб надихнути команду придумати оригінальні ідеї. Це зустріч у вільному форматі, на якій лідер викладає проблему, що вимагає рішення. Потім, учасники пропонують ідеї рішення проблеми, і доповнюють ідеї, запропоновані іншими.

Метод колективного блокноту забезпечує висунення членами колективу незалежних ідей з подальшою оцінкою пропозицій. З цією метою кожен працівник підприємства, установи чи організації отримує блокнот, у якому в загальних рисах викладено суть питання, яке потрібно вирішити, та наведені необхідні допоміжні та довідкові матеріали [3, с. 153]. Протягом заздалегідь встановленого часу члени колективу записують у свої блокноти ідеї, думки, пропозиції та як висновок дають оцінку своїх ідей, виділяючи найкращі. Потім працівники здають блокноти менеджеру чи керівнику підприємства для підготовки узагальнюючої записки. Координатор може вирішити дане питання або самостійно, аналізуючи запропоновані варіанти рішень у блокнотах, або ж іншим евристичним методом.

Процес реалізації методу колективного блокноту можна умовно поділити на такі етапи:

I етап: кожен член колективу отримує блокнот, у якому в загальних рисах, без використання спеціальних термінів викладається сутність питання, що аналізується, та довідкові матеріали (калькуляції собівартості, дані про масу окремих деталей, схеми вантажопотоків, документообігу, використання облікової інформації в плануванні та аналізі тощо).

II етап: протягом певного проміжку часу (місяця, двох або трьох тижнів) кожен працівник щоденно вносить в блокнот ідеї, думки та пропозиції, оцінює їх і визначає, які з них можуть забезпечити найкраще вирішення проблеми. Крім того, в блокноті працівники також фіксують ідеї, що прямо не пов'язані з основною проблемою, але розвиток яких може виявитися корисним для знаходження остаточного рішення.

III етап: кожен член колективу дає сумарну оцінку власних пропозицій, виділяє з них найкращі. Далі всі учасники роботи здають свої блокноти координатору для підготовки на їх підставі матеріалів узагальнюючої записки.

VI етап: координатор (менеджер чи керівник підприємства) приймає рішення самостійно, або ж проводить остаточне творче обговорення систематизованого матеріалу з членами колективу, використовуючи мозковий штурм або інший аналогічний прийом [4, с. 294].

Перевагами даного методу є те, що учасники не потребують координації за часом і місцем проведення групового засідання. Однак, метод колективного блокноту займає великий проміжок часу, що є його суттєвим недоліком. Отже, провівши дослідження, можна зробити висновок, що метод колективного блокноту – це відомий універсальний метод, який розвиває творчі здібності працівників, поєднує індивідуальні ідеї робітників з їх колективним розглядом, допомагає менеджерам повно і достовірно оцінити діяльність підприємства та на підставі отриманих результатів вирішити організаційні та загальні проблеми.

Отже, сучасні методи економічного аналізу дають можливість вивчати основні закономірності розвитку економіки країни, а також окремих її галузей та підприємств. Роль методів економічного аналізу полягає в оцінюванні діяльності господарюючих суб'єктів, виявленні невикористаних резервів, висуненні ідей та їх модифікації, розробці пропозицій можливих варіантів рішень та прийнятті найбільш виправданих та найбільш доцільних рішень.

Список використаної літератури:

1. Дерій В.А. Економічний аналіз: зб. наук. праць /В.А. Дерій. – Т.: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2015. – 248 с.

2. Панфілова О.П. Мозкові штурми у колективному ухваленні рішень: – Спб.: Питер, 2013. – 188 с.

3. Osborn A.F. Applied imagination /A.F. Osborn. – New-York, Sckibner's Sons, 2013.

4. Кибанов А.Я. Управление персоналом организации: стратегия, маркетинг, интернационализация: учеб. пособие для вузов /А.Я. Кибанов, И.Б. Дуракова. - М.: ИНФРА-М, 2014. - 300 с.

**Патраманська Л.Ю. – асистент,
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Вінниця**

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ОСНОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

У сучасних умовах об'єктивно існує необхідність пошуку форм і методів забезпечення управлінських рішень результативною інформацією, яка може бути запорукою їх стабільності та ефективності в конкурентному ринковому середовищі. Тому, виходячи з вищеозначених умов, необхідно удосконалити методику аналізу основної діяльності, сформуванню єдиної моделі аналітичного дослідження основної діяльності підприємства електронної комерції з урахуванням усіх факторів, що впливають на результати діяльності підприємств електронного бізнесу.

Проблемам аналітичної оцінки основної діяльності приділена значна увага у працях таких науковців як В.В. Ковальов, Є.В. Мних, Г.В. Савицька, М.Г. Чумаченко, А.Д. Шеремет, С.І. Шкарабан та інші. Проте, всі ці методики є актуальними для промислових підприємств, в той час коли підприємства е-комерції здійснюють торговельну діяльність та ще й у специфічному середовищі. Питання ефективності електронної комерції та методики її аналітичної оцінки піднімалися в наукових працях багатьох дослідників, серед яких Л. С. Березіна, С. М. Деньга, С. А. Дrajниця, М. З. Катинська, А. С. Крутова, І. В. Курташова, М. В. Макарова, І. П. Міщук, І. І. Свидрук, Л. Б. Самойленко, О. І. Шалева, І. О. Ярова та інші.

Відсутність єдиного комплексного підходу до аналізу основної діяльності обумовлює необхідність розробки стандартизованої методики аналізу основної діяльності підприємств електронної комерції.

Метою аналізу основної діяльності підприємства е-комерції є виявлення, оцінка та мобілізація резервів збільшення обсягів його діяльності та відповідно підвищення її ефективності.

Аналіз основної діяльності відбувається за такими напрямками:

- аналіз ринкового середовища підприємства е-комерції;
- аналіз доходів та витрат основної діяльності підприємств е-комерції;
- аналіз фінансових результатів основної діяльності;
- пошук резервів збільшення обсягів діяльності підприємства е-комерції та розробка заходів щодо оптимізації основних показників діяльності;

- оцінка ефективності основної діяльності підприємства та пошук шляхів її підвищення.

Слід зауважити, що основна діяльність підприємств електронної комерції відбувається в електронному середовищі, а тому першим кроком в методиці аналізу виділяємо етап вивчення ринкового оточення підприємства електронної комерції.

Аналіз ринкового оточення підприємства е-комерції — це процес визначення критично важливих елементів середовища підприємства, які мають вплив на досягнення цілей підприємством. Алгоритм аналізу зовнішнього середовища передбачає декілька напрямків застосування аналітичних процедур: аналіз загальноекономічних показників, моніторинг політичної ситуації, вивчення ринкової ситуації, моніторинг науково-технологічних досягнень, вивчення міжнародного середовища, аналіз соціальної поведінки.

Зазначимо, що за допомогою аналізу зовнішнього середовища підприємство е-комерції може сформулювати повний перелік загроз і можливостей, з якими воно стикається в цьому середовищі. Найбільш поширеними способами спостереження за станом зовнішнього середовища є аналіз матеріалів періодичних видань, участь в професійних конференціях; аналіз досвіду діяльності підприємства; проведення зборів і обговорень всередині підприємства.

Аналіз внутрішнього середовища підприємства передбачає комплексне дослідження внутрішніх ресурсів і можливостей підприємства електронної комерції, дослідження поточного стану бізнесу, його сильних і слабких сторін, виявлення стратегічних проблем. Слід відзначити, що аналіз внутрішнього середовища підприємства є складовою SWOT-аналізу, пов'язаної з виявленням сильних і слабких сторін діяльності суб'єктів господарювання.

Кожний із факторів зовнішнього або внутрішнього середовища повинен мати всебічну оцінку механізмів і результатів впливу. Постає необхідність аналізувати зовнішнє та внутрішнє середовища в їх взаємозв'язку та взаємозалежності. За результатами аналізу середовища підприємства можна оцінити не лише поточний стан основної діяльності підприємства, але й розробити стратегію поведінки на ринку.

Наступним етапом аналізу основної діяльності підприємств е-комерції є аналіз доходів основної діяльності. Оскільки дохід основної діяльності безпосередньо залежить від обсягів та асортименту товарів, то доцільним є аналіз показників товарообороту, при цьому слід застосувати методику аналізу для підприємств традиційної торгівлі, проте доповнивши її специфічними показниками, характерними для електронного бізнесу.

Якісний аналіз товарообороту підприємства е-комерції завжди включає аналіз каналів трафіку, які є типовими для інтернет-торгівлі: пошукова видача, комерційні пропозиції на електронну пошту, контекстна реклама, соціальні мережі. Встановивши канали трафіку для інтернет-магазину, можна використати декілька стратегій: або ж продовжувати

залучати клієнтів по найбільш прибутковому каналу або ж обрати протилежну стратегію та вживати заходів щодо збільшення товарообороту по менш прибутковим каналам. Інформацію про канали трафіку, споживачів, середній чек покупки, час покупки, сезонність та інші важливі показники в ході аналізу основної діяльності можна дізнатись із спеціальних аналітичних систем статистики, наприклад, Google Analytics. Завдяки широким функціональним можливостям даних програм можна вести постійний моніторинг інформації в розрізі будь-якого часового проміжку.

Аналіз основної діяльності підприємства е-комерції обов'язково передбачає етап вивчення «воронки продажу» - це аналіз шляху клієнта, який він пройшов перед здійсненням покупки. Важливо проаналізувати всі етапи «воронки», щоб зрозуміти цілі потенційного клієнта та усунути ті перешкоди, які заважають здійснити йому покупку, а отже і зменшують товарооборот. В процесі такого аналізу вдається встановити додаткову інформацію, що є необхідною для вдосконалення web-сайту підприємства, оскільки внаслідок непорозумінь користувача із системою замовлення товарів та його оформлення може не відбутись реалізація товару.

З позиції факторного аналізу доходу доцільним є визначення цінності, прибутковості, лояльності клієнтів, оскільки саме ці фактори впливають на формування доходу підприємства в довгостроковій перспективі.

Наступним етапом аналізу основної діяльності підприємств електронної торгівлі є аналіз витрат, в ході якого визначають наступні показники:

- 1) абсолютна сума витрат;
- 2) рівень витрат основної діяльності;
- 3) рівень витратовіддачі;
- 4) рентабельність витрат основної діяльності;
- 5) темп зміни витрат;
- 6) абсолютне відхилення витрат;
- 7) відносне відхилення витрат;
- 8) структура витрат за елементами, статтями чи іншими видами в залежності від управлінських потреб.

Оцінка ефективності основної діяльності підприємства е-комерції не обмежується традиційним порівнянням співвідношення «витрати/дохід (прибуток)», дана проблематика є значно масштабнішою внаслідок того, що підприємство функціонує в електронному середовищі, а тому склад витрат і результати його господарювання є відмінними від традиційної торгівлі.

Оцінку ефективності підприємства електронної комерції потрібно проводити у розрізі дослідження економічної ефективності та ефективності організації роботи сайту. Економічна ефективність діяльності підприємства е-комерції оцінюється за допомогою таких показників: загальна кількість відвідувачів сайту, загальна кількість відвідувачів, які зробили покупки, кількість повторних відвідувачів, кількість повторних відвідувачів, що зробили покупки повторно, питома вага відвідувачів, які зробили покупки (конверсія, %), обсяг зроблених покупок, обсяг зроблених покупок на одного

споживача, кількість зроблених покупок, кількість здійснених покупок на 1 клієнта, максимальний та мінімальний обсяг прибутку в середньому на одного відвідувача, середній чек, середня тривалість співпраці з 1 споживачем, динаміка показника задоволеності споживачів та їх лояльності.

При дослідженні ефективності технологічних рішень сайту потрібно оцінювати рівень конверсії відвідувачів веб-сайту в покупців, показники відмов, середня тривалість перегляду сторінок сайту, середня глибина перегляду сторінок сайту, наявність достатньої повноти відомостей про споживчі властивості товарів (описи та фотографії), швидкість завантаження сторінок сайту, тривалість перегляду сторінок, глибина перегляду.

На підставі поглибленого аналізу ефективності основної діяльності підприємства електронної комерції може бути сформовано низка рекомендацій щодо оптимізації основних показників та досягнення підприємством намічених цілей.

Таким чином, для забезпечення інформаційних потреб системи управління підприємства електронної комерції щодо основної діяльності рекомендуємо за результатами аналізу в кінці звітного періоду формувати аналітичний звіт «Доходи і витрати підприємства електронної комерції», в якому наводиться обсяг доходів і витрат по факту та їх планові значення за кожен відповідний проміжок часу та наростаючим підсумком з початку періоду, що дозволить аналізувати відхилення фактичних показників від запланованих та їх динаміку.

Список використаної літератури:

1. Аналіз даних електронної комерції // Офіційний веб- сайт Google Analytics – Веб-аналітика та звітування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://support.google.com/analytics/answer/6014873?hl=uk>
2. Демиденко С. Л. Особливості стратегічного аналізу середовища підприємства / С. Л. Демиденко // Ефективна економіка. – 2015. – № 9 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua>
3. Крутова А. С. Проблеми аналізу економічної ефективності електронної комерції / А. С. Крутова // Вісник КНТЕУ. – 2011. – № 5. – С. 108–119.

Сегеда С.А. – к.е.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Вінниця

СТАТИСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА АГРАРНО-ПРОДОВОЛЬЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Розвиток людини, а також її структурних складових ресурсного потенціалу, в значній мірі визначається аграрно-продовольчим забезпеченням та повинні задовольняти фізіологічні потреби організму у якісних продуктах харчування згідно науково-обґрунтованих норм, видовою

структурою, асортиментом, енергетичною й іншими якісними характеристиками, які необхідні для нормальної життєдіяльності людини. При цьому всі продукти харчування й товари повсякденного вжитку, вироблені із сільськогосподарської сировини, а також навколишнє природне середовище мають бути екологічно безпечними для здоров'я.

Продовольча безпека є важливою складовою національної безпеки будь-якої країни. Вона повинна гарантувати добробут наявного населення, забезпечувати життєдіяльність суспільства. Таким чином, продовольча безпека крім виробництва якісної продукції має передбачати і фінансову здатність придбати потрібні продукти за адекватними цінами, що відповідають встановленому рівню заробітної плати і пенсійних виплат. Зазначені проблеми і визначили актуальність статті дослідження.

Протягом тривалого періоду населення України споживає в недостатній кількості овочів і баштанних культур, фруктів і ягід, риби і рибопродуктів, молока і м'яса. В результаті цього організм людини отримує нижче рекомендованої норми важливі для життєдіяльності вітаміни, протеїн, жири та інші поживні речовини. За інформацією Державної служби статистики України у 2016 році споживалось на одну особу по відношенню до раціональної норми м'яса і м'ясопродуктів – 64,3%, молока і молокопродуктів – 55,1%, фруктів і ягід – 55,2%, риби – 48% [1].

Домогосподарства України із середньодушовими еквівалентними загальними доходами у місяць, нижчими прожиткового мінімуму, у 2016 році споживали продуктів харчування у розрахунку на одну особу у рік: м'яса і м'ясопродуктів 34,8, що по відношенню до науково-обґрунтованої норми споживання становить 43,5%; молока і молочних продуктів – 141,6 кг (у % до норми – 37,3%), яєць – 180 шт. (62,1%), риби і рибопродуктів – 9,6 кг (48%), цукру – 24,0 кг (63,2%), олії та інших рослинних жирів – 14,4 кг (110,8%), картоплі – 67 кг (54,2%), овочів і баштанних культур – 73 кг (48,5%), фруктів, ягід, горіхів, винограду – 18 кг (20,0%), хліба і хлібних продуктів – 86 кг (85,5%) [1; 3; 5].

Зниження тривалий час калорійності та зменшення надходження в організм людини мікро- й мікроелементів, протеїну, жирів та інших необхідних організму компонентів зумовило їх незбалансованість, що є одним із чинників негативного впливу на стан імунної системи людини, її здоров'я, працездатності, соціальності й інших складових ресурсного потенціалу. Все це негативно вплинуло на природний приріст населення України, який починаючи з 1991 року мінусовий, і що особливо вражає – у сільській місцевості він значно нижчий – майже вдвічі. Так, за 2016 рік природний приріст (скорочення) на 1000 осіб наявного населення становив мінус 4,4 [3; 5].

Одним з важливих факторів здорового життя людини є забезпечення населення країни повноцінними продуктами харчування, що є основою формування якісного ресурсного потенціалу людини. Це необхідно здійснювати на основі організації раціональної структури й ефективного функціонування національного аграрно-промислового виробництва з його

традиційно розвиненими сільськогосподарськими галузями.

В Україні в 2016 році по відношенню до 1990 року було вироблено м'яса у забійній вазі лише 53,3%, у тому числі яловичини – 18,9%, свинини – 47,5%, баранини – 28,3%, молока – 42,4%. Перевиробництво спостерігалось лише по м'ясу птиці, що пояснюється його нижчою ціною порівняно з іншими видами м'яса. Аналіз динаміки поголів'я худоби і птиці в Україні свідчить, що протягом періоду 1990-2016 років спостерігається тенденція до зменшення їх кількості за всіма видами. Поголів'я ВРХ протягом періоду з 1990 по 2000 рік зазнало найбільшого скорочення – в середньому за рік на 1,6 млн. голів [4].

Протягом 2000-2012 темпи скорочення поголів'я ВРХ були помітно меншими – в середньому по 0,5 млн. голів за рік. Після деякого приросту поголів'я у 2012-2013 роках знову спостерігається скорочення поголів'я ВРХ протягом 2013-2016 років, у тому числі корів. Не можна вважати стабільним і розвиток галузі свинарства. Протягом 1990-2016 років поголів'я свиней знизилось на 65,7% незважаючи на певну стабілізацію в 2009-2013 роках [4].

Найбільшого негативного впливу зазнала галузь вівчарства. Поголів'я овець протягом аналізованого періоду зменшилось в 6,4 разу, і по відношенню до 1990 року в 2016 році становить лише 15,6% [14].

Також активно зменшувалось протягом 1990-2000 років поголів'я птиці. Проте з 2000 року спостерігався його приріст і в 2013 році по відношенню до 1990 року його кількість становила 93,5%. Проте з 2014 року спостерігається повільне зменшення поголів'я курей в середньому на 4% щороку [14].

Крім продукції тваринництва важливе місце в забезпеченні населення країни повноцінними продуктами харчування займає галузь рослинництва. Аналіз даних таблиці показує, що протягом 1990-2016 років спостерігається суттєва зміна структури посівів сільськогосподарських культур. Площа посівів зернових культур є стабільною протягом досліджуваного періоду. Проте посівна площа озимої пшениці за період 1990-2016 років зменшилась на 17,8%, зернобобових – на 81,2%, а посіви кукурудзи на зерно збільшились в 3,5 разу [2].

Варто відзначити суттєві зміни посівних площ технічних культур, що збільшились у 2,4 разу. Посіви цукрових буряків за 26 років зменшились у 5,5 разу, посіви льону-довгунця зменшились із 172 тис. га у 1990 р. до 2 тис. га у 2016 р. В той же час за досліджуваний період суттєво нарощені площі посівів соняшнику у 3,7 разу (перевищує гранично допустимі норми більш як у 2 рази), ріпаку – у 5,1 разу, сої – у 20,1 разу. Також зменшились площі під кормовими культурами на 10 млн. га (в 6,2 разу), у тому числі кукурудзи на силос – в 16,3 разу, багаторічних трав – у 4 разу. Зменшені площі чистих парів – в 2,3 разу [2]. Єдині культури, площі посівів яких зазнали незначних змін, є картопля і овочі.

Таким чином структура посівів сільськогосподарських культур в Україні має ризиковий характер. Надмірна насиченість полів технічними культурами, зменшення більш ніж в 4 рази посівів багаторічних трав не тільки знизило виробництво кормового білку, а й погіршує структурованість ґрунтів.

Небезпечним чинником зростання урожайності є низька питома вага чистих парів в структурі посівних площ.

Досягнення раціональної норми споживання продуктів харчування обумовлюється не лише відповідними обсягами їх виробництва в країні, а й доходами населення. В країні протягом тривалого часу спостерігається тенденція до різкої диференціації населення за рівнем доходів і стабільно значна частка населення, що знаходиться за межею бідності. Це призводить до диспропорції між попитом і пропозицією на ринку продовольчих товарів, дестабілізації на ринку продовольчих товарів і товарів промислового походження, надходження на внутрішній ринок дешевої імпортованої продукції, не завжди необхідної якості. За підсумками 2016 року імпорт товарів та послуг перевищив експорт на 2,9 млрд. дол. США [5].

Таким чином, сучасний низький рівень доходів населення України, який обумовлено як об'єктивними так і суб'єктивними причинами, обмежує матеріальний добробут сім'ї працюючих. Також він негативно впливає на розвиток людини як головної продуктивної сили суспільства. Низький рівень матеріального стану населення країни стримує соціально-економічний розвиток економіки в цілому, який має обернений негативний вплив на формування людини.

Продовольча безпека населення України, як важлива умова розвитку людини, має визначатись цілою системою факторів, базовим серед яких є ефективний розвиток аграрного сектору економіки. Саме це і визначає необхідність в державній підтримці управління економікою як мотиваційного чинника збільшення обсягів аграрно-продовольчої продукції, динамічного розвитку традиційних галузей національного сільськогосподарського виробництва.

Список використаної літератури:

1. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України (За роками) [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://uga-port.org.ua/sites/default/files/zb_spog_2017.pdf.
2. Рослинництво України (За роками) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Статистичний щорічник України (За роками). Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>
4. Тваринництво України (За роками) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Україна в цифрах (За роками) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://iaastat.kiev.ua>

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ

Гулівата І.О. – к.пед.н., доцент
Грох О.П. – здобувач вищої освіти
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Вінниця

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС РОЗВ'ЯЗУВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ ЗАДАЧ

Використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) під час вивчення вищої математики, створює умови для самореалізації студента, що сприяє підвищенню його пізнавальної активності, розвитку критичного мислення, формуванню навичок організації самостійної роботи, розвитку творчих здібностей та лідерських якостей, підвищенню відповідальності за результати своєї праці.

На сьогодні розроблено значну кількість програмних засобів, які дозволяють розв'язувати за допомогою комп'ютера досить широке коло математичних задач різних рівнів складності. До останніх належать Graph Win, MathCAD, Mathlab, Mathplot. Ці програми допомагають студентам здійснювати аналітичні розрахунки, що значно спрощує розв'язування математичних задач та зменшує час на їх виконання.

Проблему використання засобів ІКТ розкрито у працях: Ю.В. Горошко, І.О. Гуліватої [2], М.І. Жалдака, І.О. Кушніра, О.В. Співаковського, В.П. Франчук [1] та інших.

Досить зручною у використанні під час розв'язування задач з вищої математики є програмний засіб MathCad. Це середовище для виконання на комп'ютері різноманітних математичних та технічних розрахунків, забезпечена простим в освоєнні і в роботі графічним інтерфейсом, яка надає користувачеві інструменти для роботи з формулами, числами, графіками та текстами. У середовищі MathCad доступні більше сотні операторів та логічних функцій, призначених для чисельного і символьного розв'язування математичних задач різної складності.

Розглянемо можливості використання системи MathCad під час розв'язування задач лінійної алгебри. Для надання практичних рекомендацій щодо застосування програмного засобу для студентів продемонструємо його використання на прикладі наступної задачі: обчислити матрицю $X=A*B-\lambda*D$.

Для роботи з матрицями в середовищі MathCad необхідно на панелі математичних інструментів «Математика» активізувати панель векторних і матричних операцій «Матрицы». Матриця засобами системи створюється як масив даних, який складається з порожніх полів, які потрібно заповнити числами. Для цього, у вікні діалогу «Матрицы» потрібно вказати кількість рядків і стовпців майбутнього об'єкта. Щоб виконати множення, лівою

кнопкою миші натискаєм на вільному місці полотна та вводимо операції як показано на (Рис.1) програма автоматично здійснює обрахунки.

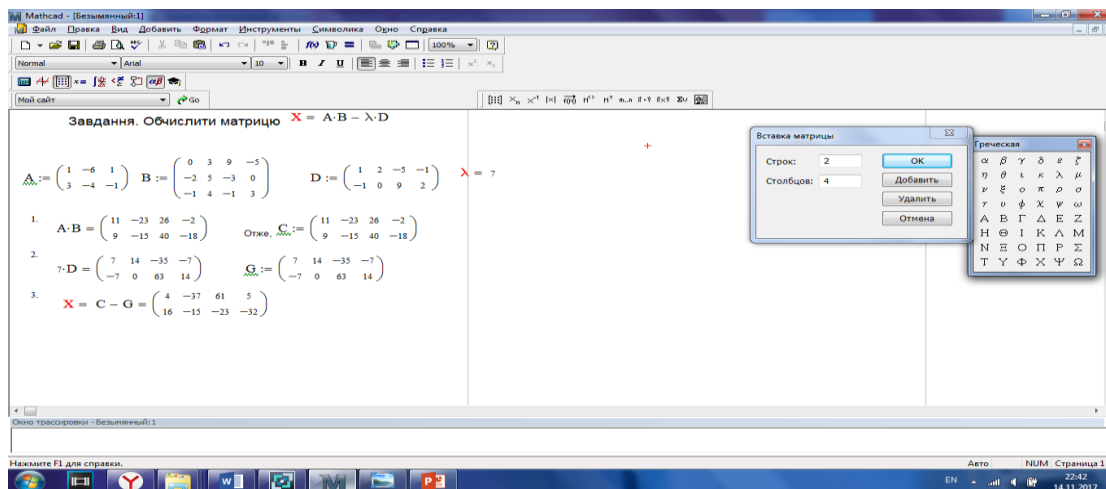

Рисунок 1. Вікно діалогу MathCad.

Отже, використання ІКТ, зокрема MathCad, під час розв'язування математичних задач дозволяє зменшити час на виконання завдань, працювати у власному темпі, перевіряти самостійно результати своєї діяльності, підвищити інтерес до вивчення дисципліни.

Список використаної літератури:

1. Mathcad у дослідженні технічних систем: навч. посібник / В.П. Франчук, К.С. Заболотний, О.Л. Жупієв, М.В. Полушина, О.В. Анциферов // Дніпропетровськ: Національний гірничий університет, 2004. – 145 с.
2. Гулівата І.О. Використання інформаційних технологій в процесі навчання математики. Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова. Серія 2. Комп'ютерно-орєнтовані системи навчання: збірник наукових праць. – Київ: НПУ, 2015. – Вип. 16(23). – С. 44-49.

Омельченко О.В. – старший викладач,
Вінницький соціально-економічний інститут
Університету «Україна»
м. Вінниця

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Підприємства сьогодні вимагають найновіших методів управління. Оцінка їх діяльності полягає в наявності об'єктивної інформації про структуру й ефективність використання активів та ресурсів, персоналу підприємства, фінансовий стан, результати господарювання. Застосування комп'ютерних технологій підвищує результативність фінансового аналізу. Це досягається за рахунок різних факторів: зменшення часу на проведення

аналізу, можливостей використання всієї інформації про фінансову діяльність підприємства, застосування в аналізі методів моделювання та оптимізації.

Упровадження інформаційних технологій для проведення аналізу фінансового стану та оцінки фінансової стійкості надзвичайно важливі для стабільної роботи сучасного підприємства.

Застосування програмного забезпечення на підприємствах дозволяє:

- аналіз впливу на досліджуваний об'єкт широкого круга внутрішніх і зовнішніх чинників;

- підвищення достовірності і надійності отриманих результатів фінансового аналізу;

- створення можливостей для проведення комплексних досліджень для аналізу фінансової діяльності підприємства, що полегшує роботу із проведення фінансового аналізу підприємства та оцінки фінансової стійкості;

- підвищення системності фінансового аналізу, що обумовлене необхідністю чіткого визначення і формалізації аналітичних завдань при їх розв'язанні в автоматичному режимі [2].

Питанням упровадження інформаційних технологій для фінансового аналізу діяльності підприємств присвячені дослідження М. І. Баканова, Ф. Ф. Бутинця, Н. В. Єрьоміна, С. В. Івахненкова, І. Д. Лазаришиної, В. Б. Лібермана, Л. М. Кіндрацької, В. Ковальова, Є. В. Мниха, О. В. Олійника, В. Палія, А. Н. Романова, Н. Русака, В. К. Савчука, В. Ф. Ситника, Г. Н. Соколової, М. Г. Чумаченка, А. Д. Шеремета, що розробили методики розрахунку і аналізу показників з вибраним видом школи фінансового аналізу.

Однією з важливих умов розвитку бізнесу є безперервний аналіз його фінансової діяльності. Аналіз діяльності підприємства передбачає розрахунок показників, які відображають процес формування і використання його фінансових ресурсів, що є джерелом показників для проведення оцінки фінансової стійкості підприємства. Цілями фінансового аналізу є: виявлення змін показників фінансового стану; визначення факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства; оцінка кількісних та якісних показників фінансового стану; оцінка поточної діяльності підприємства; визначення тенденцій зміни господарської діяльності підприємства.

Дослідження фахових джерел дало можливість прийти до висновку, що аналіз фінансової діяльності здійснюється на підставі оцінки та розрахунку показників, що характеризують: наявність і розміщення капіталу, ефективність та інтенсивність його використання; оптимальність структури пасивів; фінансову незалежність і ступінь фінансового ризику; оптимальність структури активів і ступінь виробничого ризику; оптимальність структури джерел формування оборотних активів; платоспроможність та інвестиційну привабливість; ризик банкрутства (неспроможності); запас фінансової стійкості [3].

Програмні продукти для аналізу фінансової діяльності, які представлені на ринку, зробили значний внесок у полегшення здійснення аналітичної

роботи, пов'язаної із розрахунком фінансових коефіцієнтів, що дає змогу отримати додатковий час для інтерпретації результатів аналізу ситуації, в якій знаходиться підприємство. Однак недоліком таких програм є їхня висока вартість.

Присутність аналітичних комп'ютерних програм на ринку не знімає потреби у формуванні конкретних вимог до розробників програмного забезпечення з аналізу фінансової діяльності, яке б відповідало принципам системності, комплексності, оперативності та динамічності. Складність вирішення проблем аналізу господарської діяльності в комп'ютерному середовищі визначена різноманітністю його видів і завдань, особливостями її організаційно-методичного забезпечення, тому необхідно визначити основні функціональні можливості програмних продуктів для аналізу діяльності підприємства [1].

Застосування комп'ютерних технологій підвищує результативність фінансового аналізу. Це досягається за рахунок скорочення термінів його проведення, можливостей використання великої кількості інформації про фінансово-господарську діяльність, скорочення помилок при розрахунках, використання методів моделювання та оптимізації, практично нездійснених вручну і традиційними методами.

Фінансовий аналіз у комп'ютерному середовищі став невід'ємною частиною професії економіста, бухгалтера, фінансиста. Нині існують такі програми, за допомогою яких можна не лише постійно інформувати менеджмент компанії про її роботу, а й ухвалювати ефективні управлінські рішення.

На сьогодні на ринку комп'ютерних програм є універсальні аналітичні програми і спеціальні, що використовуються в окремих галузях економіки. Більшість користувачів віддають перевагу універсальним комп'ютерним програмам унаслідок їх достатньо легкої настройки і адаптації до особливостей бухгалтерського обліку в різних галузях. Яскравими представниками таких програмних продуктів є «ИНЕК-АФСП», «Audit Expert», «БЕСТ-Ф». Серед спеціальних аналітичних програм досить відомими є «ИНЕК-аналітик», «ИНЕК-інвестор», «Project Expert», які дозволяють здійснити розробку бізнес-планів та інвестиційних проектів, а також провести оцінку їх економічної ефективності.

Значні переваги серед програм, які використовуються у фінансовому аналізі, мають ті інформаційні системи, які дозволяють користувачеві змінювати алгоритми розрахунку показників і навіть створювати власні методики зі своїм набором розрахункових індикаторів. Це значно розширює рамки використання системи, але, з погляду розробників, значно ускладнює створення системи і, отже, підвищує її вартість [4].

У результаті дослідження доведено, що ефективно і швидко провести фінансовий аналіз можна за умови проектування його на базі сучасних інформаційних систем. Це вимагає коректної постановки завдань, ретельного з'ясування технічних умов їх реалізації та зваженості у виборі відповідного апаратного та програмного забезпечення. Комп'ютеризація аналізу

господарської діяльності на основі сучасних програмних продуктів або стандартної програми «Excel» допоможе отримати аналітикам ширше коло можливостей, а саме: надання інформації щодо фінансових результатів діяльності підприємства у табличній і графічній формах; коригування методики розрахунків і форм відображення кінцевого результату; підвищення системності аналізу, що зумовлено необхідністю чіткого визначення і формалізації аналітичних завдань під час їх вирішення в автоматичному режимі.

Також аналіз порівняльних характеристик найбільш поширених на ринку систем автоматизації фінансового аналізу показав наступне: оперативність отримуваних у процесі економічного аналізу даних для поточного і стратегічного управління і можливість керівництва своєчасно реагувати на погіршення фінансового стану підприємства знаходяться в прямій залежності від наявності сучасних інформаційних технологій для проведення фінансового аналізу на підприємстві. Найбільш ефективною організаційною формою проведення економічного аналізу в умовах комп'ютеризації є створення автоматизованих робочих місць аналітиків.

Таким чином, правильна організація облікової системи і впровадження системи стратегічного обліку власності як нового, перспективного напрямку у всіх країнах з ринковою економікою, зокрема в Україні, виступає як гарантія ефективної і стабільної роботи підприємства.

Список використаної літератури:

1. Заросило А. П. Сучасні інформаційні технології для аналізу господарської діяльності підприємств / А. П. Заросило // Економічний вісник-2016. – № 4-2(04). – С. 82-86
2. Куперштейн, В. И. Современные информационные технологии в делопроизводстве и управлении / В. И. Куперштейн. – СПб.: БХВ – Санкт-Петербург, 2009. – 256 с.
3. Москаленко В. П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа діагностики його банкрутства / В. П. Москаленко, О. Л. Пластун // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 6. – С. 180-192.
4. Соколова, Г. Н. Информационные технологии экономического анализа / Г. Н. Соколова. – М.: ЛТД, 2012. – 560 с.